

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Prosinec 2023

MEZINÁRODNÍ MOBILITA A SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ ZNEVÝHODNĚNÉ MLÁDEŽE: VYHODNOCENÍ VÝZVY Č. 059

Vypracovalo:

Oddělení evaluací (802)
Sekce evropských fondů
a mezinárodní spolupráce
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

Hlavní kontaktní osoba:

Mgr. Simona Smrčková; simona.smrckova@mpsv.cz

Autoři zprávy:

Mgr. Simona Smrčková, Mgr. Václav Vosláš
Bc. Natálie Kopecká, Bc. Petra Polanecká

OBSAH

MANAŽERSKÉ Shrnutí.....	3
Úvod.....	5
1 Metodologie.....	6
1.1 Evaluační otázky	6
1.2 Zdroje dat.....	7
2 Kontext výzvy a podpořených projektů	8
2.1 Kontext výzvy č. 059.....	8
2.2 Popis podporovaných aktivit projektů	9
2.3 Vymezení cílové skupiny.....	9
2.4 Podpořené projekty	9
2.5 Vliv pandemie Covid-19	10
3 Sociodemografická struktura podpořených osob.....	11
3.1 Pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání podpořených osob	12
3.2 Pracovní zkušenosti podpořených osob před vstupem do projektu	17
4 Období před výjezdem na zahraniční stáž	20
4.1 Očekávání podpořených osob od účasti v projektu	21
4.2 Rodinné zázemí a vazby	23
4.3 Bariéry pro vstup na trh práce (při vstupu do projektu).....	28
4.4 Důvody předčasně ukončené účasti v projektu	31
5 Zahraniční stáž a návrat do ČR.....	32
5.1 Délka trvání zahraniční stáže	33
5.2 Přínos zahraniční stáže a její celkové zhodnocení.....	34
6 Návazná fáze a výstup z projektu.....	40
6.1 Návazná fáze.....	41
6.2 Reintegrace na trh práce.....	42
6.2.1 Osoby zaměstnané či OSVČ.....	44
6.2.2 Osoby aktivně hledající zaměstnání.....	46
6.3 Změny v motivaci a sebehodnocení.....	49
6.4 Přínosy projektu pro cílovou skupinu.....	51
6.5 Procesní problémy ze strany podpořených projektů	54

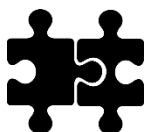
MANAŽERSKÉ SHRNUÍ

Účastníci projektů z evaluované výzvy byli z velké části mladí se sociálním a ekonomickým znevýhodněním. Významnou bariérou pro jejich pracovní uplatnění byl nedostatek pracovních zkušeností a nízké vzdělání (přibližně 80 procent účastníků uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání základní).

Zahraněční stáž, tedy stěžejní aktivitu výzvy, hodnotila převážná část účastníků pozitivně – dotazníkové šetření ukázalo, že byli spokojeni s většinou aspektů stáže. Jako negativa byly zmiňovány problémy v rámci kolektivu účastníků, které v některých případech vyústily v konflikty, ne příliš přátelské vztahy a minimum soukromí.

Za jeden z nejviditelnějších přínosů stáže lze považovat zvýšení úrovně znalosti cizího jazyka, v němž stáž probíhala, přičemž největší posun byl zaznamenán u osob, které do projektu vstupovaly bez jakékoliv znalosti cizího jazyka.

Účast v projektech dala účastníkům cenné zkušenosti a dovednosti, ale zároveň zdůraznila potřebu zaměřit se na specifické překážky, které stojí v cestě jejich úspěšné integraci na trh práce. Nejvýraznější efekty projektů jsou patrné v následujících oblastech:

Dle dat napomohla intervence 3/4 účastníkům k většímu zapojení do společnosti. Více než polovina účastníků uvedla, že změnila svůj celkový přístup k životu po účasti v projektu. Projekt měl také vliv na změnu sociálních vazeb účastníků – více než třetina z nich deklarovala změnu svého bezprostředního sociálního okolí a pětina si našla nového partnera nebo partnerku. Třetina klientů se po návratu ze stáže přestěhovala a téměř třetina se začala příležitostně vzdělávat.

Drtivá většina účastníků uvedla, že díky projektu zvýšili své znalosti a dovednosti, včetně kvalifikace. Většina účastníků také vnímala pozitivní dopady v dalších oblastech, zejména v získání pracovní praxe a zlepšení v pracovních návycích. Více než 80 procent účastníků zaznamenalo zlepšení v oblasti týmové spolupráce. Nezanedbatelným efektem je rovněž skutečnost, že u většiny účastníků projektů došlo k celkovému zvýšení sebevědomí.

Po účasti v projektu uvedlo 62 procent účastníků, že se jim podařilo získat zaměstnání. Většina z nich však nenašla práci v oboru své zahraniční stáže. Pouze čtyři procenta osob se vrátila do procesu vzdělávání. Zjištění z výpovědí účastníků ale nekorespondují se zjištěními z administrativních dat (IS ESF 2014+), dle kterých podíl zaměstnaných nebo OSVČ činí přibližně 30 procent, podíl neaktivních osob přibližně 40 procent a podíl nezaměstnaných odpovídá přibližně 30 procentům.

V průběhu přípravy a realizace projektů výzvy realizátoři identifikovali následující nejvýraznější problematické aspekty:

1. Nábor účastníků projektu je klíčovým aspektem úspěšné realizace

- Potenciální účastníci často postrádali motivaci k zapojení do projektu, proto bylo v některých případech nutné oslovit vysoký počet osob, aby byl naplněn minimální počet účastníků.
- Účastníci, kteří projeví zájem o vstup do projektů, často později přestali komunikovat.
- Pandemie Covid-19 značně ovlivnila schopnost realizátorů projektu rekrutovat účastníky.

2. Realizace projektových aktivit byla ovlivněna Covid-19

- Pandemie Covid-19 a související opatření měly zásadní dopad na plánované aktivity – preventivní a karanténní opatření vedla k rušení nebo přesunům akcí včetně odkladu zahraničních stáží.
- Přenos některých aktivit do online prostředí byl pro realizátory výzvou z hlediska technického zabezpečení a zapojení účastníků.

3. Udržení motivace účastníků po celou dobu po návratu ze zahraniční stáže

- Problémy s udržením kontaktu s účastníky v průběhu realizace projektů a jejich zapojením do aktivit.
- Snížená motivace k účasti v následných aktivitách po návratu ze stáží.

ÚVOD

Tato zpráva uzavírá evaluaci projektů realizovaných v rámci výzvy č. 059 Mezinárodní mobilita a sociální začleňování znevýhodněné mládeže a popisuje výsledky výzvy až po dobu ukončení realizace všech projektů. Zpráva vychází primárně z dotazníkového šetření mezi podpořenými osobami, které se skládá ze tří různých dotazníků – při vstupu osob do projektu, po návratu ze zahraniční stáže a při výstupu z projektu. Tato data jsou dále doplněna informacemi z kvalitativního šetření, které se zaměřovalo jak na podpořené osoby, tak i na realizátory projektů. Pro toto šetření byl vybrán vzorek 4 projektů, a byly použity výsledky z Dotazníku ze Závěrečné zprávy o realizaci, který při ukončení projektu vyplňuje realizátor projektu.

Výzva č. 059 je jedním z nástrojů, které si kladlo za cíl zvýšit zaměstnatelnost (a zaměstnanost) mladých osob v zemích EU. Mezinárodní mobilita se zaměřuje na zvýšení zaměstnatelnosti mladých osob mimo trh práce a/nebo mimo proces vzdělávání, a to skrze klíčovou aktivitu zahraniční stáže, jež mají přinášet životní i pracovní zkušenosti. Společně s tím klade důraz na komplexnost podpory a provázanost aktivit v kombinaci s individuálním přístupem po celou dobu práce s podpořenými osobami.

Evaluace zahrnuje popis sociodemografické struktury podpořených osob vstupujících do projektů výzvy č. 059 a shrnutí výstupů z jednotlivých etap projektů – popis situace a očekávání osob od projektu při vstupu do projektu, zhodnocení zahraniční stáže a zhodnocení přínosů celého projektu při výstupu. Zpráva se však zaměřuje na popis dopadu intervence na osobní a profesní rozvoj účastníků a jejich reintegraci do pracovního či studijního procesu. Zpráva dále zkoumá výzvy a problémy, kterým účastníci čelili během projektu, zdůrazňuje význam mezinárodních zkušeností a poukazuje na potřebu kontinuální podpory účastníků i po návratu do České republiky.

1 METODOLOGIE

V rámci této kapitoly jsou popsány evaluační otázky, na které tato zpráva odpovídá, spolu s uvedenými zdroji dat a kapitolami, ve kterých je možné nalézt konkrétní odpovědi. Dále jsou popsány jednotlivé nástroje sběru dat a další zdroje dat, které byly využity při realizaci celé evaluace výzvy č. 059.

1.1 Evaluační otázky

V rámci evaluace výzvy č. 059 byly sledovány níže uvedené evaluační otázky. V jednotlivých kapitolách této zprávy jsou nejen přímo zodpovězeny konceptualizované otázky, ale také vysvětleny další důležité aspekty, které s danými evaluačními otázkami přímo či nepřímo souvisí.

TABULKA 1
Přehled evaluačních otázek

	Evaluační otázky
1	Jaká je sociodemografická struktura osob, které vstoupily do projektu?
2	Jaké jsou překážky podpořených osob pro vstup na trh práce? <ul style="list-style-type: none">- objektivní překážky- subjektivní překážky
3	Jak probíhal nábor cílové skupiny?
4	Odpovídala zahraniční stáž potřebám podpořené skupiny? Jaká byla spokojenost podpořené skupiny s jednotlivými aktivitami?
5	Jak probíhala podpora cílové skupiny po návratu ze zahraničí?
6	Byla realizace některých aktivit problematická? <ul style="list-style-type: none">- z hlediska CS- z hlediska realizátorů
7	Jaké byly přínosy intervence? Jak se změnila zaměstnatelnost CS?
8	Liší se výsledky a dopady u různých cílových podskupin?
9	Jaké jsou hlavní faktory ovlivňující úspěch účastníků?
10	Které projektové aktivity jsou z hlediska úspěchu intervence zásadní? Z jakých důvodů?
11	Do jaké míry byly ovlivněny aktivity projektu podpořených organizací v době začátku a krátce po začátku pandemické situace v souvislosti s onemocněním Covid-19?

1.2 Zdroje dat

Pro účely této evaluace byla využita široká škála zdrojů dat – od kvalitativních dat z rozhovorů a fokusních skupin, přes data z dotazníkových šetření, až po administrativní data z IS ESF. Respondenty (kvalitativních i kvantitativních šetření) byli jak účastníci projektů, tak realizátoři.

- **Dotazníkové šetření s cílovou skupinou**, pro které byl využit přístup časové řady, kdy respondenti vyplňovali dotazníky a) těsně po vstupu do projektu, b) těsně po návratu ze zahraniční stáže a c) při výstupu z projektu, v ideálním případě šest měsíců po návratu ze zahraniční stáže. Podpořené osoby při vyplnění každého z dotazníků využívaly jedinečný kód, který jim byl přiřazen při vstupu. Skrze tento kód došlo k propojení dotazníků. Kvůli různým faktorům nicméně existuje vysoký podíl nepropojených dotazníků (účastníci buďto ukončili svou účast v projektu předčasně, většinou se tak dělo kvůli Covid-19 a s tím spojeným restrikcím, nebo nedošlo k vyplnění navazujících dotazníků).
- **Profil účastníka** projektu mezinárodní mobility pro znevýhodněnou mládež, který byl součástí úvodní diagnostiky podpořených osob.
- **Kvalitativní šetření**, které probíhalo od prosince roku 2021 do poloviny roku 2023. Toto šetření bylo realizováno externě skrze veřejnou zakázku, kdy byl dodavatelem MindBridge Consulting a.s. V rámci tohoto šetření proběhlo 27 individuálních rozhovorů a 4 fokusní skupiny s účastníky celkem čtyř projektů. Realizace rozhovorů a fokusních skupin byla pro zachycení vývoje názorů účastníků rozložena v čase, tedy do jednotlivých etap projektů (od přípravy, přes stáž až po následnou fázi). Dále proběhlo 12 hloubkových rozhovorů se členy realizačních týmů projektů výzvy č. 059.

Pro doplnění některých aspektů evaluační zprávy byla využita také **data z informačního systému ESF 2014+** (dále také **IS ESF 2014+**), tedy data z monitorovacích listů podpořených osob i z externích databází Úřadu práce a České správy sociálního zabezpečení, a data z **Dotazníku do Závěrečné zprávy o realizaci**.

2 KONTEXT VÝZVY A PODPOŘENÝCH PROJEKTŮ

V rámci této kapitoly je uveden kontext výzvy č. 059, včetně vymezení podporovaných aktivit a cílových skupin vstupujících do podpořených projektů. Dále je zde blíže okomentován faktor pandemie Covid-19, která zásadně ovlivnila nejen cílovou skupinu, ale i přímo realizaci projektů.

2.1 Kontext výzvy č. 059

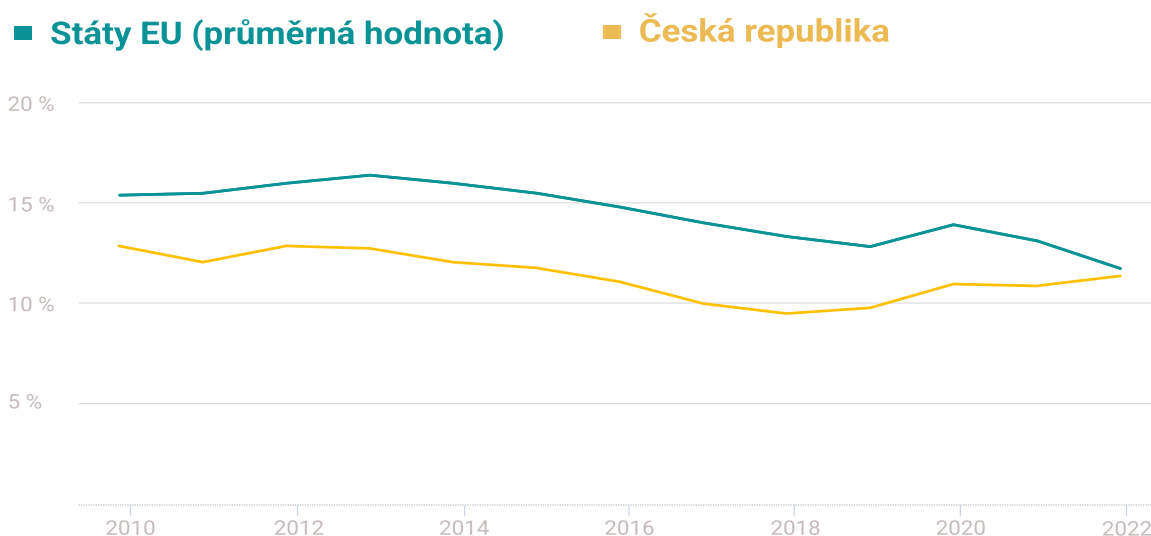
Výzva č. 059 „Mezinárodní mobilita a sociální začleňování znevýhodněné mládeže“ Operačního programu Zaměstnanost, byla vyhlášena 30. 10. 2018. Celková alokace výzvy byla 101 000 000 Kč, žádosti o podporu tuto alokaci převýšily o více než 23 milionů. Finální částka spjatá s právními akty projektů je 92 540 000 Kč.

Tato výzva, která navázala na výzvu č. 032, se zaměřila na zvýšení zaměstnatelnosti mladých osob mimo trh práce a/nebo mimo proces vzdělávání, a to skrze klíčovou aktivitu zahraničních stáží, jež přináší cenné životní i pracovní zkušenosti. Dle odůvodnění zacílení výzvy je i přes dlouhodobě pozitivní vývoj otevřeného trhu práce a celkovou nízkou míru nezaměstnanosti v evidenci Úřadu práce České republiky (dále také „ÚP ČR“) stagnující podíl uchazečů o zaměstnání, kteří jsou v evidenci dlouhodobě, přičemž využití standardních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále také „APZ“) u nich nevede k získání a udržení zaměstnání. Mimo to chce výzva pracovat i se skupinou neaktivních osob ve věku do 30 let, která se z různých důvodů vyhýbá registraci na ÚP ([Výzva k předkládání žádostí o podporu, 2018](#)).

Obecně nelze však míru NEETs (značení pro mladé lidi, kteří nestudují, nepracují či se soustavně nepřipravují na budoucí zaměstnání) považovat v České republice za vysokou, stabilně se drží pod průměrem zemí Evropské Unie. K tomuto vývoji je třeba přihlídnout při interpretaci dat sledujících posuny u podpořených osob. Na jejich situaci měl kromě účasti v projektu vliv mimo jiné celkový vývoj trhu práce v České republice.

GRAF 1

Míra NEETs v České republice a státech EU, % of total population

Zdroj: Eurostat, 2023

2.2 Popis podporovaných aktivit projektů

Každý z projektů podpořených ve výzvě č. 059 realizoval aktivity směřující k aktivizaci cílové skupiny prostřednictvím tří projektových fází – přípravné fáze, zahraniční stáže a následné fáze.

V rámci přípravné fáze byly jako povinné aktivity stanoveny a) diagnostika, individuální pohovory a poradenství, kdy se sestavovalo mimo jiné posouzení přínosu projektových aktivit pro jednotlivé účastníky při jejich potenciálním zařazení na trh práce po ukončení účasti v projektu; b) jazyková příprava podpořených osob; c) multikulturní trénink a d) obecné školení finanční gramotnosti.

Během zahraniční stáže byla stanovena podmínka trvalé přítomnosti minimálně jedné osoby z organizace příjemce nebo českého partnera. V rámci této fáze probíhaly následující aktivity: a) odborná praxe; b) průběžné poradenství a péče o účastníky stáže a c) doprovodné motivační a integrační aktivity. Doporučená délka zahraniční stáže byla 8-12 týdnů, minimální počet účastníků absolvujících zahraniční stáž byl čtyři.

Následná fáze po návratu ze zahraniční stáže se zaměřovala na individuální poradenství a koučink a podporu při hledání zaměstnání. V této fázi bylo stěžejní, aby účastníci kontinuálně navázali na zahraniční stáž, pracovali na svém rozvoji a mohli se následně úspěšně integrovat na trh práce či do dalšího vzdělávání. Doporučená délka této fáze byla 4–6 měsíců (Výzva k předkládání žádostí o podporu, 2018).

2.3 Vymezení cílové skupiny

Cílová skupina, která mohla vstupovat do projektů výzvy č. byli mladí ve věku 15–30 let v roli uchazečů o zaměstnání nebo neaktivních osob na trhu práce, a splňovali jednu z následujících podmínek: a) nejvyšší dokončené základní vzdělání; b) nejvyšší dokončené středoškolské vzdělání v kombinaci se zdravotním znevýhodněním či invaliditou I. či II. stupně (III. stupeň byl podmíněn schopností výdělečné činnosti za mimořádných podmínek); c) nejvyšší dokončené středoškolské vzdělání v kombinaci s prokazatelnou nezaměstnaností či neaktivitou, která trvala déle než jeden rok; d) nejvyšší dokončené středoškolské vzdělání, spolu s podmínkou, že jsou osoby bývalými či stávajícími klienty zařízení pro výkon ústavní výchovy (Výzva k předkládání žádostí o podporu, 2018).

2.4 Podpořené projekty

Celkově bylo k financování doporučeno 17 projektů, pouze 14 projektů však reálně započalo své aktivity. Devět podpořených projektů započalo svou realizaci v průběhu roku 2019, pět projektů pak v roce 2020. K ukončování realizace docházelo postupně v průběhu let 2021 (6 projektů), 2022 (5 projektů) a 2023 (3 projekty). Průměrná doba realizace byla 31 měsíců. Nejkratší dobu realizace (17 měsíců) vykázal projekt, který z důvodu restrikcí spjatých s Covid-19 musel po devíti dnech přerušit zahraniční stáž, zajistit letenky zpět do České republiky, projekt pozastavit a následně i předčasně ukončit.

„(...) my jsme se rozhodli nepokračovat dál v tom projektu, protože kdyby v tom Španělsku nebo kdekoliv jinde byli jenom za cenu velkých restrikcí a velké kontroly i ze strany mentora, aby náhodou někde něco neporušili, tak pro nás to v tu chvíli ztrácelo význam. My jsme chtěli, aby co nejvíc si tam žili po svém a nějak se naučili orientovat v tom cizím prostředí.“

citace: realizátor/ka, Kvalitativní šetření, 2023: 95

Naopak nejdelsí dobu realizace měly projekty, které z důvodu covidových restrikcí musely aktivity i prostoje mezi nimi prodlužovat – v těchto případech se jednalo celkově o 43 měsíců realizace (2 projekty). Nejvíce projektů mělo území dopadu v Moravskoslezském kraji (šest projektů) a v Ústeckém kraji (čtyři projekty). V ostatních krajích působily jeden až tři projekty. Z regionálního hlediska tak rozložení podpořených projektů do jisté míry odráželo rozdíly v obecné míře nezaměstnanosti – v roce 2018 byla nejvyšší obecná míra nezaměstnanosti právě v Moravskoslezském (4,65 %) a v Ústeckém kraji (4,50 %).

2.5 Vliv pandemie Covid-19

Pro vyhodnocení výsledků intervence je nutné brát v potaz působení různých faktorů, které ovlivňují nejen podpořené osoby, tedy cílovou skupinu, ale i přímo realizaci projektů. Je potřeba zmínit, že realizaci klíčových aktivit, a tedy i následnou evaluaci u mnoha projektů z této výzvy více či méně ovlivnila pandemie Covid-19 a s ní spojené restriktce.

Průběh projektů doprovázela především nejistota, kterou pociťovali jak realizátoři, tak samotní klienti. Tito aktéři, jako tehdy všichni, stáli před bezprecedentní situací související s velmi rychlými změnami podmínek (lockdowny, karantény, práce z domu, cestovní omezení, omezení v setkávání více osob atd.). Navíc klíčová aktivita Zahraniční stáž musela být koordinovaná mezi více státy, jejichž restriktce byly často odlišné, což situaci ještě více komplikovalo

Dopady pandemie nicméně nelze generalizovat na všechny projekty, jelikož jejich realizace probíhala v různých fázích pandemie a souvisejících opatření. Někteří klienti tedy důsledky pandemie téměř nepociťovali, jiní se potýkali s online podobou úvodních či závěrečných aktivit, další pak s posouváním termínů stáže či dokonce s jejím přerušáním. Někteří klienti nakonec kvůli obavám na zahraniční stáž vůbec nevyjeli, či s realizátory projektu v průběhu aktivit přerušili kontakt.

3 SOCIODEMOGRAFICKÁ STRUKTURA PODPOŘENÝCH OSOB

V rámci této kapitoly je popsána sociodemografická struktura podpořených osob. Využita jsou (a) data souhrnně za všechny podpořené osoby vstupující do projektu (spadají sem i osoby, které ukončily účast v projektu před výjezdem na zahraniční stáž, či které nevyplnily dotazníky v následujících fázích projektu); (b) data z průběžného dotazníku, který podpořené osoby vyplňovaly po návratu ze stáže, a která se povedlo propojit s daty ze vstupního dotazníku; (c) data ze závěrečného dotazníku, který byl vyplňován při výstupu z projektu, a která se nám povedlo propojit s daty ze vstupního dotazníku; (d) data z dotazníků v případech, kdy došlo k propojení vyplněných dotazníků ze všech tří fází. Společně s daty z dotazníkového šetření jsou v rámci této kapitoly využita data z dokumentu „Profil účastníka projektu“, který byl součástí úvodní diagnostiky podpořených osob.

U vybraných sociodemografické proměnných jsou využity výše stanovené datové sady, a to z důvodu porovnání jednotlivých struktur respondentů. Pokud by se vybrané sociodemografické struktury lišily v rámci jednotlivých datových sad (v jednotlivých kapitolách jsou využívány všechny odpovědi relevantních dotazníků z důvodu nízké návratnosti), mohlo by dojít k vychýlení závěrů analýz.

Shrnutí kapitoly

Mezi podpořenými osobami mírně převládali muži, z hlediska věku při vstupu do projektu byla nejvíce zastoupena kategorie 20–24 let. Nejvíce účastníků pocházelo z Moravskoslezského, Ústeckého a Jihomoravského kraje. Čtyři pětiny účastníků projektů měly základní vzdělání. U vysokého podílu z nich (cca 80 procent) byl zaznamenán předčasný odchod ze vzdělávání, většinou v průběhu studia střední školy.

Ekonomická aktivita účastníků byla v čase velmi proměnlivá. Ačkoliv rok před vstupem do projektu byla dle administrativních dat z IS ESF více než čtvrtina účastníků projektů zaměstnaná, tak v měsíci vstupu do projektu se jednalo o pouhých 8 procent, většina účastníků se tak ocitla v kategorii nezaměstnaných nebo neaktivních, přičemž do kategorie neaktivních spadaly necelé dvě třetiny z nich a průměrná délka neaktivity činila jeden rok. Samotní účastníci uváděli, že 70 procent z nich bylo před vstupem do projektu nezaměstnaných a 30 procent deklarovalo ekonomickou neaktivitu.

Průměrná délka doby mimo trh práce je u věkové kategorie 25 až 29 let přibližně 2 a půl roku, u osob ve věku 20 až 24 let se tato délka pohybuje okolo roku a půl. Celkově 95 procent osob uvedlo, že před vstupem do projektu byly někdy v evidenci Úřadu práce ČR, v průměru byly v evidenci přibližně 1 rok, do evidence tyto osoby vstupovaly opakovaně – průměrně 2,5krát. Mimo trh práce, a zároveň mimo evidenci Úřadu práce ČR bylo někdy před vstupem do projektu 65 procent osob, v průměru byly tyto osoby ekonomicky neaktivní přibližně 1 rok.

Pokud jde o aktivitu směřující k hledání zaměstnání, ukázalo se, že se projektů účastnilo vysoké množství osob, které aktivně nehledaly zaměstnání (přibližně 41 procent), jejichž podíl se mezi účastníky, kteří zůstali v projektu až do konce a účastnili se výstupního dotazníkového šetření, ještě zvýšil. Lze tak usuzovat, že v projektu zůstávaly, nebo alespoň svědomitěji vyplňovaly dotazníky spíše ty osoby, které nevynakládaly žádné úsilí v hledání práce, což teoreticky může zvyšovat riziko lock-in efektu.

3.1 Pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání podpořených osob

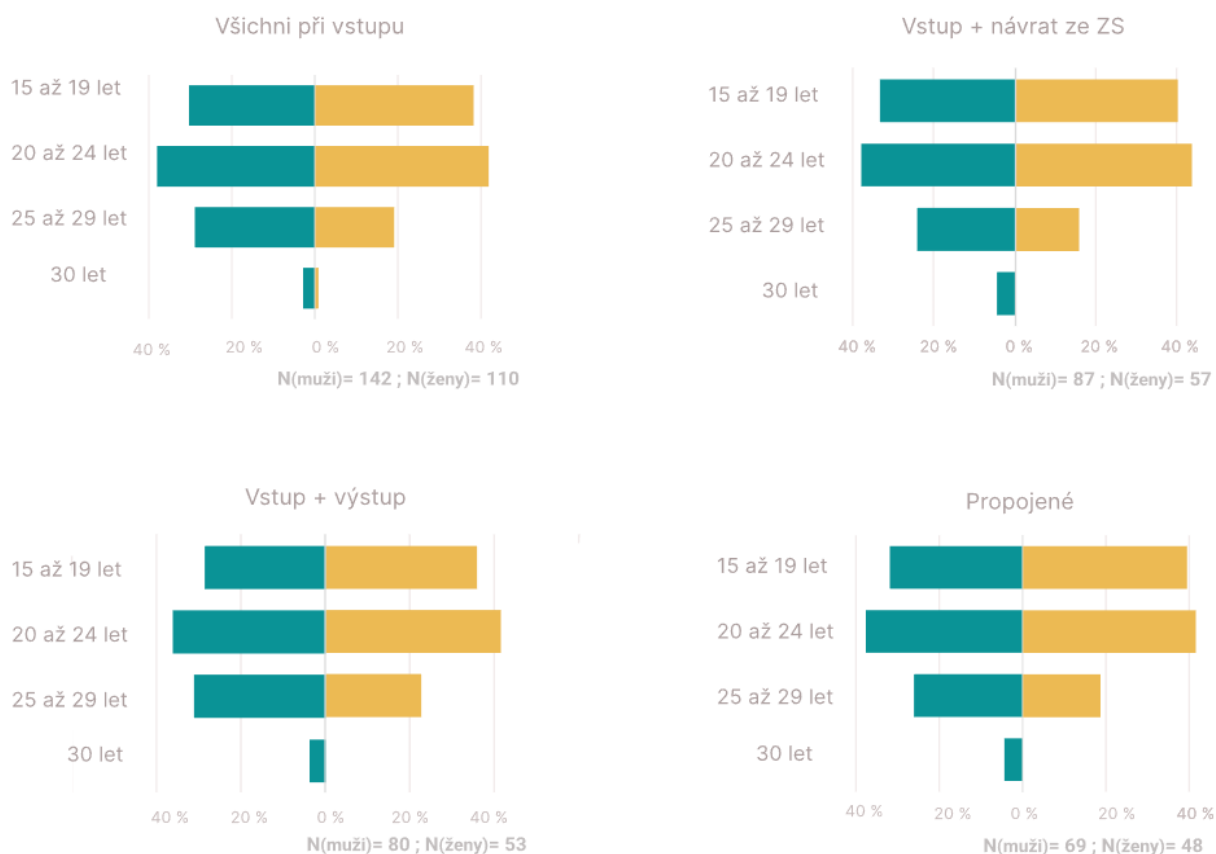
Z celkového počtu 252 podpořených osob, od kterých jsme získali data ze vstupního dotazníku, bylo 142 mužů (56 procent) a 110 žen (44 procent). Zastoupení mužů převládá i v dalších propojených datových souborech. Struktura osob, které vyplnily dva či všechny tři dotazníky, se v tomto aspektu neliší od struktury všech osob, které vyplnily vstupní dotazníky.

Co se týče věkového rozdělení, **nejčastěji** byla v datech ze vstupních dotazníků **zastoupena kategorie 20 až 24 let**, následována věkovou kategorií 15 až 19 let. Při pohledu na věkové rozložení dle pohlaví je patrné, že do projektu vstupovaly nejčastěji ženy ve věku do 24 let – celkově **80 procent všech podpořených žen spadalo do kategorie 15 až 24 let** (38 procent spadalo do kategorie 15 až 19 let, 42 procent do kategorie 20 až 24 let). **U mužů spadalo do kategorie 15 až 24 let 68 procent účastníků**, do kategorie 25 až 29 let spadalo 29 procent účastníků (u žen byla tato kategorie zastoupena 19 procenty, tedy o 10 p. b. méně). Obdobný trend, pouze s malými odchylkami, je možné sledovat i u zbylých dat, která byla propojována se vstupním dotazníkem – (a) dotazník vyplňován bezprostředně po návratu ze zahraniční stáže („Vstup + návrat ze ZS“), (b) dotazník vyplňován při výstupu z projektu („Vstup + výstup“), či (c) dotazník, kdy došlo k propojení vyplněných dotazníků ze všech tří fází („Propojené“). I v tomto ohledu se struktura osob, které vyplnily průběžný a závěrečný dotazník, významně neodlišuje od struktury všech osob, které vyplnily vstupní dotazníky.

GRAF 2

Věk podpořených osob dle pohlaví

■ Muži ■ Ženy

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Podpořené osoby udávaly **nejčastěji jako současné bydliště Moravskoslezský, Ústecký a Jihomoravský kraj**. U dat ze vstupního dotazníku („Vstup“) zastupoval Moravskoslezský kraj 43 procent, Ústecký kraj 18 procent a Jihomoravský kraj 13 procent. U dat z dotazníků, které podpořené osoby vyplňovaly bezprostředně po návratu ze zahraniční stáže („Vstup + Návrat“), které byly propojeny s daty ze vstupního dotazníku, zastupoval Moravskoslezský kraj 40 procent, Ústecký kraj 24 procent a Jihomoravský kraj 15 procent. U dat z dotazníků, které podpořené osoby vyplňovaly při výstupu z projektu („Vstup + Výstup“), které byly propojeny s daty ze vstupního dotazníku, zastupoval Moravskoslezský kraj 35 procent, Ústecký kraj 25 procent a Jihomoravský kraj 14 procent. U dat z dotazníků, kdy došlo k propojení vyplněných dotazníků ze všech tří fází – při vstupu, po návratu ze zahraniční stáže a při výstupu z projektu („Propojené“), zastupoval Moravskoslezský kraj 33 procent, Ústecký kraj 26 procent a Jihomoravský kraj 16 procent.

TABULKA 2

Současný kraj bydliště podpořených osob

Kraj	Vstup	Vstup + návrat	Vstup + výstup	Propojené
Moravskoslezský	109	58	47	39
Ústecký	45	34	33	30
Jihomoravský	32	21	19	19
Plzeňský	21	9	9	9
Zlínský	17	13	14	13
Hlavní město Praha	8	3	3	1
Olomoucký	8	3	5	3
Královéhradecký	5	0	0	0
Středočeský	3	1	1	1
Kraj Vysočina	2	1	1	1
Jihočeský	1	0	0	0
Karlovarský	1	1	1	1

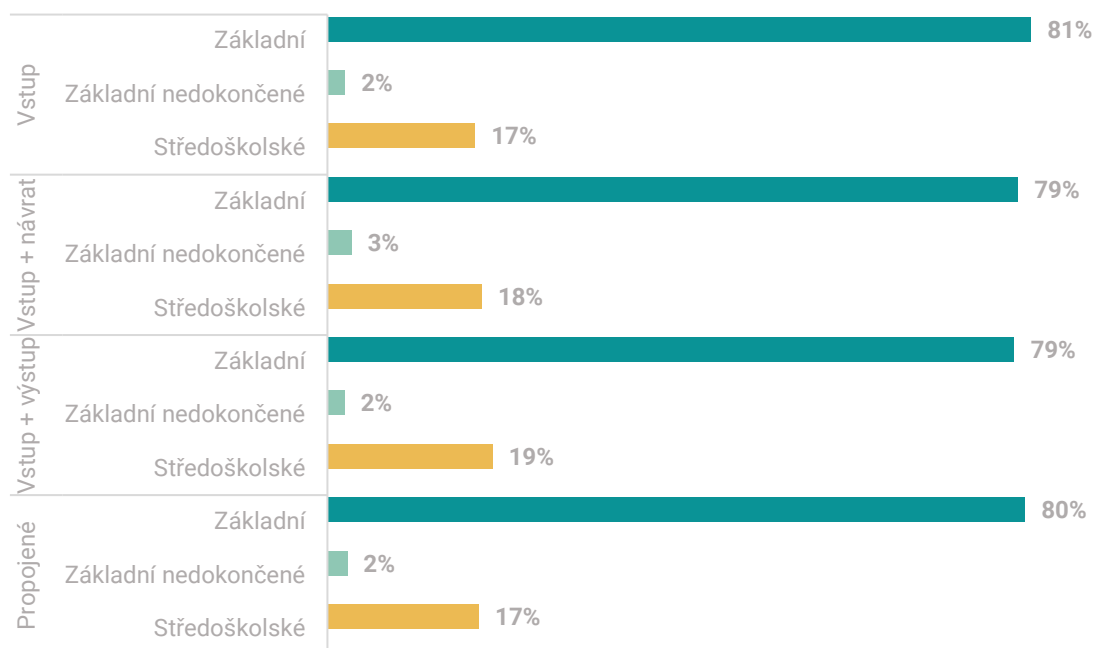
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Co se týče vzdělanostní struktury respondentů, nejsou patrné významné odlišnosti v různých typech propojení dat. **Do projektu vstupovalo nejvíce osob se základním vzděláním**, konkrétně 81 procent, **17 procent pak jako nejvyšší dosažené vzdělání uvedlo střední školu** a 2 procenta dotazovaných nedokončila základní školu. Obdobný trend je možné sledovat i u zbylých dat z různých fází vyplněných dotazníků.

K rozdělení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání je nutné dodat, že vzdělanostní kategorie byly vyplňovány zaměstnanci projektu bez jasně stanovené možnosti výběru, tudíž neodpovídají standardizovaným kategoriím. Do kategorie „středoškolské“ tak spadají respondenti s výučním listem i maturitou. V Profilech účastníků byla například kategorie „SŠ bez maturity“ uvedena pouze dvakrát, rozhodli jsme se proto nediferencovat středoškolské vzdělání podle způsobu ukončení studia, aby bylo eliminováno riziko takového zkreslení výsledků.

GRAF 3

Nejvyšší dosažené vzdělání podpořených osob

N= 194/107/100/86

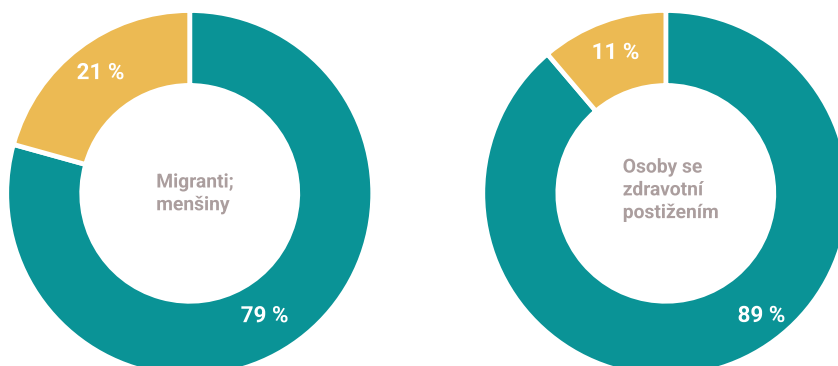
Zdroj: Profily účastníků, MPSV

Prostřednictvím monitorovacího listu je zjišťován typ znevýhodnění podpořené osoby – pro účely této zprávy jsou vyobrazeny dva typy, a to příslušnost ke skupině migrantů (či menšině obecně), kam dle dat z IS ESF spadá 21 procent podpořených osob, které obdržely bagatelní¹ podporu v rozsahu minimálně 40 hodin za dobu trvání projektu. Druhým typem je příznak zdravotního postižení, které je evidováno u 11 procent podpořených osob.

¹ Bagatelní podpora je stanovena v rozsahu minimálně 40 hodin za dobu trvání projektu (bez ohledu na počet dílčích podpor, tj. počet dílčích zapojení do projektu). Při dosažení tohoto minimálního rozsahu podpory se konkrétní osoba započítá do indikátoru 60 000 Celkový počet účastníků

GRAF 4
Typ znevýhodnění u podpořených osob

■ Ano ■ Ne

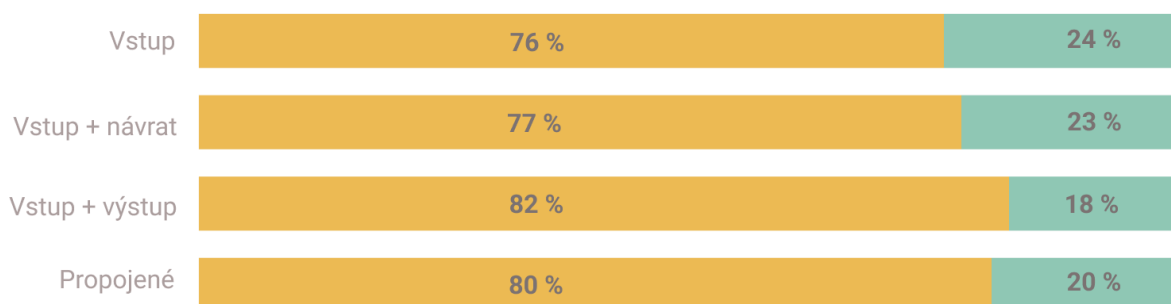

N= 232
Zdroj: IS ESF 2014+

V rámci evaluace byla sledována také skutečnost, zda **podpořené osoby předčasně ukončily některou z forem vzdělávání**. U více než tří čtvrtin podpořených osob k tomuto jevu skutečně došlo. Primárně se jednalo o předčasné ukončení studia na středních školách (všechny formy, včetně středních odborných učilišť). Rozložení mezi jednotlivými datovými soubory je velmi podobné, můžeme však pozorovat, že oproti vstupnímu dotazníku je v rámci propojených dat za všechny tři dotazníky lehce nadhodnocené množství osob, které předčasně odešly z procesu vzdělávání – nárůst je o 4 p. b. ze 76 procent na 80 procent.

GRAF 5
Předčasně ukončené vzdělání u podpořených osob

■ Ano ■ Ne

N= 189/107/100/86
Zdroj: Profily účastníků, MPSV

Dále byly prostřednictvím odpovědí v Profilu účastníků sledovány také důvody, proč k výše zmíněným předčasným odchodům ze vzdělávání došlo. Nejčastější odpovědí na tuto otázku byly rodinné důvody, u některých respondentů došlo konkrétně například k nemoci některého

z rodinných příslušníků či narození vlastního potomka. Dalšími často se opakujícími odpověďmi byl například neúspěch u maturitní zkoušky, náročnost studia či příliš vysoká absence. V neposlední řadě byly jako důvody uváděny například ztráta motivace, nespokojenost s kolektivem a osobní, zdravotní i finanční důvody. V několika případech pak byl důvod předčasného ukončení studia spojen s pobytem v dětském domově. Pro přehlednější kategorizaci byly formulace některých odpovědí mírně reformulované.

GRAF 6

Důvody k předčasnému ukončení vzdělání

N= 120

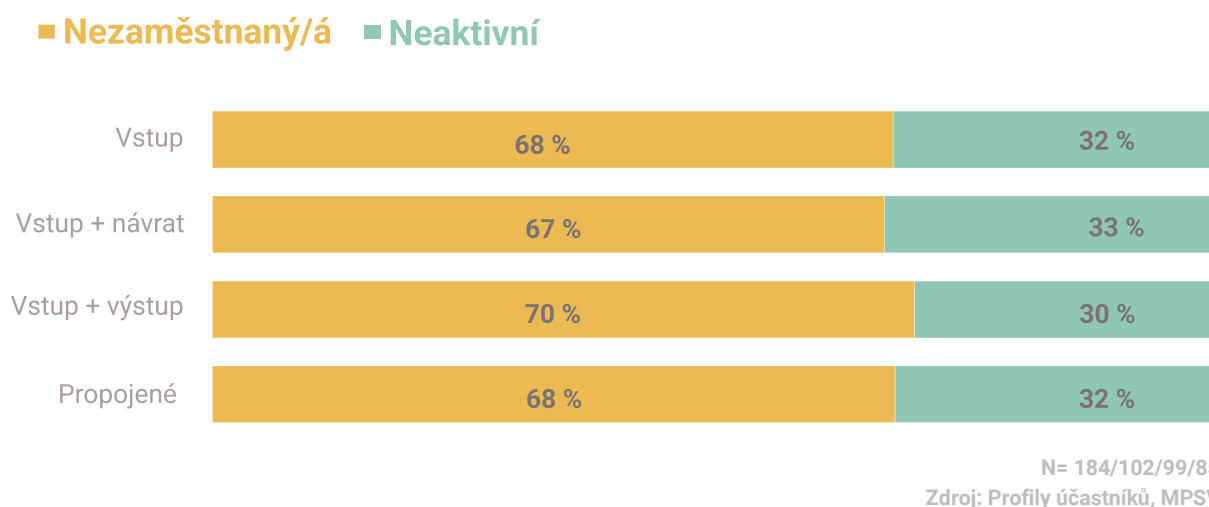
Zdroj: Profily účastníků, MPSV

3.2 Pracovní zkušenosti podpořených osob před vstupem do projektu

Z hlediska postavení na trhu práce při vstupu do projektu spadali účastníci projektů do kategorií nezaměstnaní či neaktivní. Průměrně vstoupilo do projektů výzvy č. 059 okolo 70 procent nezaměstnaných osob a přibližně 30 procent osob neaktivních. Tyto poměry jsou obdobné napříč všemi datovými sadami. Struktura osob, které vyplnily dva či všechny tři dotazníky, tak víceméně odpovídá struktuře všech osob, které vyplnily vstupní dotazníky.

GRAF 7

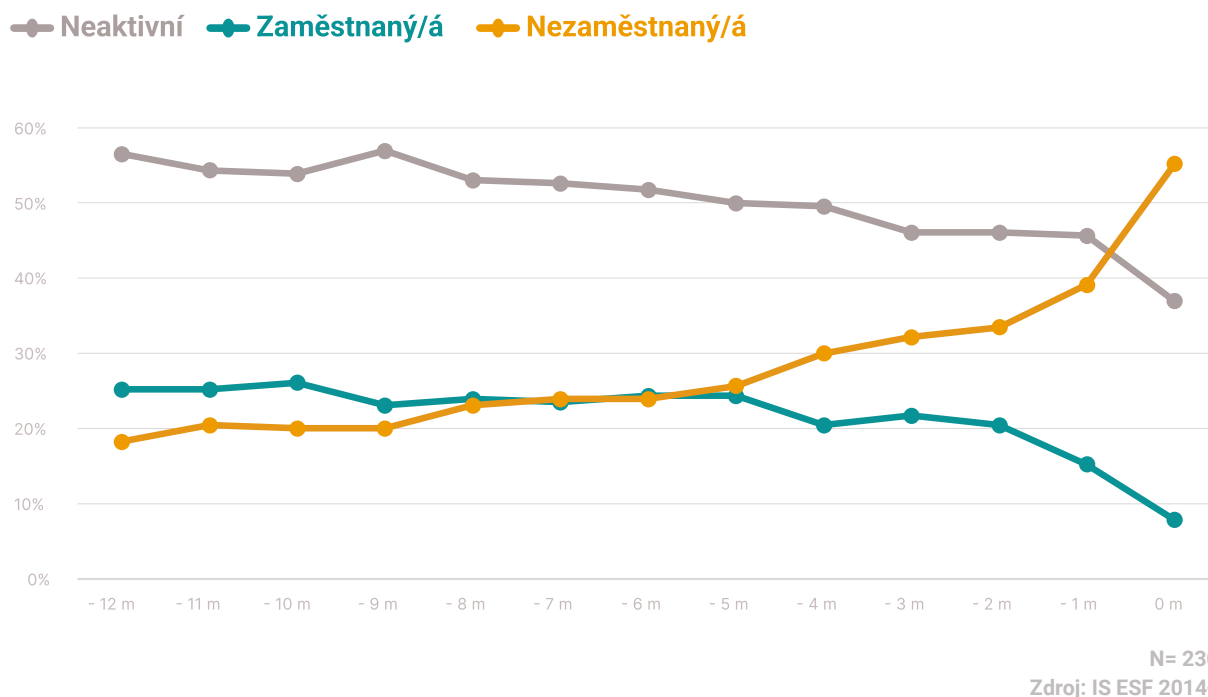
Ekonomická aktivita podpořených osob před vstupem do projektu

Pro podrobnější sledování ekonomické aktivity podpořených osob 12 měsíců před vstupem do projektů jsme využili data z IS ESF 2014+. Ekonomická aktivita byla sledována u 230 osob, které byly započítány do indikátoru 60 000 – byly ztotožněny s registrem obyvatel a splnily bagatelní podporu (u dvou podpořených osob nebyly k dispozici žádné údaje o ekonomické aktivitě, a to i přes započítání do Indikátoru 60 000 – chyba může být na straně IS ESF a aktuálních výpadků systému). Z dat je vidět pozvolný pokles podílů osob neaktivních v průběhu jednoho roku před vstupem do projektu, respektive před začátkem projektových aktivit – 12 měsíců před vstupem bylo neaktivních 57 procent podpořených osob, 6 měsíců předem bylo neaktivních 52 procent a v měsíci vstupu do projektu 37 procent. Podobný trend je možné vidět také u kategorie zaměstnaných, kteří si dlouhodobě drželi podíl nad 20 procent, čtyři měsíce před začátkem aktivit se však začal tento poměr snižovat a v měsíci vstupu do projektu bylo zaměstnaných 8 procent podpořených osob. Naopak podíly nezaměstnaných od 4. měsíce strmě rostly (18 procent 12 měsíců před vstupem do projektu, 30 procent 4 měsíce před vstupem do projektu) a v měsíci vstupu do projektu podíl nezaměstnaných tvořil 55 procent, a byl tak poprvé za celých 12 měsíců vyšší než podíl osob neaktivních.

GRAF 8

Ekonomická aktivita podpořených osob 12 měsíců před vstupem do projektu

Co se týče doby zaměstnání jednotlivých věkových kategorií, nejdelší průměrnou i mediánovou délku vykazuje skupina podpořených osob ve věku 25 až 29 let (skupinu 30 let nezařazujeme kvůli velmi nízkému zastoupení). U dat ze vstupních dotazníků se jedná o dobu 237 týdnů, což odpovídá téměř pěti rokům. U dat ze všech tří propojených dotazníků je tato délka dokonce 273 týdnů, což je více než pět a půl roku. U mediánových hodnot délka zaměstnání o něco málo klesá. Oproti věkové skupině 20 až 24 let byly osoby ve věku 25 až 29 let téměř třikrát déle ve výkonu práce, oproti osobám ve věku 15 až 19 let téměř čtrnáctkrát.

Průměrná délka doby mimo trh práce je u věkové kategorie 25 až 29 let přibližně 2 a půl roku (118 týdnů u dat ze vstupních dotazníků, 116 týdnů u dat propojených za všechny tři dotazníky). U osob ve věku 20 až 24 let se tato délka pohybuje okolo roku a půl (75 týdnů), respektive okolo roku a čtvrt u propojených dat za všechny dotazníky (61 týdnů).

Celkově 95 procent osob uvedlo, že před vstupem do projektu byly někdy v evidenci Úřadu práce ČR (bráno za všechny osoby, za které máme k dispozici Profily účastníků), v průměru byly v evidenci dle dostupných dat 55 týdnů (téměř 14 měsíců), do evidence osoby vstupovaly opakovaně – průměrně vstoupily tyto osoby do evidence 2,5krát.

Mimo trh práce, a zároveň mimo evidenci Úřadu práce ČR bylo někdy před vstupem do projektu 65 procent osob, v průměru byly tyto osoby ekonomicky neaktivní 52 týdnů (1 rok).

Tabulka 3

Průměrná a mediánová délka zaměstnání a nezaměstnanosti (v týdnech)

		Průměrná délka zaměstnání	Medián délky zaměstnání	Průměrná doba nezaměstnanosti	Medián doby nezaměstnanosti
Vstup	15 až 19 let	17	8	40	25
	20 až 24 let	85	52	75	52
	25 až 29 let	237	208	118	78
	30 let	277	312	169	169
Propojené	15 až 19 let	15	3	37	20
	20 až 24 let	79	50	61	40
	25 až 29 let	273	234	116	104
	30 let	520	520	-	-

N(vstup)= 61/79/41/3

N(propojení)= 28/38/18/1

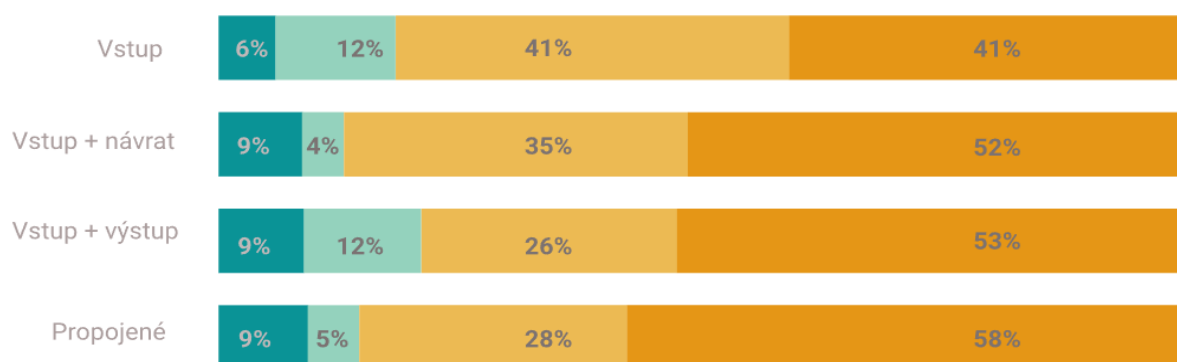
Zdroj: Profily účastníků, MPSV

Rozdíly mezi jednotlivými propojenými datovými sadami můžeme vidět u délky hledání zaměstnání před vstupem do projektu. Zatímco u dat za všechny vstupující osoby („Vstup“) je podíl osob nehledajících zaměstnání 41 procent, u dat za všechny tři propojené dotazníky stoupl tento poměr na 58 procent. Naopak délka hledání půl roku a déle, ale méně než jeden rok, která byla u vstupních dat zastoupena 12 procenty, byla u propojených dat zastoupena 5 procenty.

GRAF 9

Délka hledání zaměstnání před vstupem do projektu

■ 1 rok a déle ■ Půl roku a déle, méně než 1 rok ■ Méně než 1/2 roku ■ Nehledal/a

N= 170/93/91/76

Zdroj: Profily účastníků, MPSV

Obecně k hledání práce před vstupem do projektu podpořené osoby nejčastěji využívaly pracovní portály (73 procent všech osob vstupujících do projektů), informace přes své přátele či známé (62 procent), či nabídky Úřadu práce (49 procent).

4 OBDOBÍ PŘED VÝJEZDEM NA ZAHRANIČNÍ STÁŽ

Jak vyplynulo z kvalitativního šetření, které bylo realizováno na vzorku čtyř projektů z výzvy č. 059, nábor mladých osob (potenciálních účastníků) je poměrně náročný proces, a to jak časově, tak i kapacitně (dle slov realizátorů je třeba značně převýšit počet oslovených osob, aby bylo dosaženo minimálního počtu účastníků pro zdárný výjezd na zahraniční stáž). Velmi silná je zde nejistota ohledně toho, zda účastníci skutečně na zahraniční stáž vyjedou, a to i přes to, že úspěšně absolvují celou první, přípravnou fázi. Dle šetření je toto spjata mimo jiné se silnou vazbou osob na své rodiny, což do značné míry ovlivňuje finální rozhodnutí o odjezdu podpořených osob na zahraniční stáž. To vše bylo umocněno v případech, kdy se projektů zásadně dotkla opatření souvisejících s Covid-19 (Kvalitativní šetření, 2023: 98).

Tato kapitola se tak zaměřuje na to, jakým způsobem se osoby vstupující do projektů výzvy č. 059 o aktivitách projektů dozvěděly a jaké měly očekávání. Dále jsou zde popsány rodinné vazby a zázemí, bariéry pro vstup na trh práce z pohledu podpořených osob i realizátorů projektů a v neposlední řadě je zde zařazena kapitola sledující důvody, které vedly k předčasně ukončené účasti respondentů v projektu.

Shrnutí kapitoly

Dle analyzovaných dat se typický účastník projektu o možnosti zapojení dozvěděl prostřednictvím Úřadu práce ČR, od realizátora projektu či od své rodiny nebo přátel. Účastníci byli motivováni touhou zlepšit své životní podmínky, získat nové dovednosti a zkušenosti. Mnozí z nich měli velká očekávání od projektu, zejména co se týče zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce a změny sociálního postavení. Mezi nejčastější očekávání patřilo získání nových zkušeností, a zážitků spojených s poznáváním neznámých kultur a krajín, navázání nových přátelství a sociálních vazeb či zvýšení samostatnosti. Mezi obavami byla nejčastěji zmiňována jazyková bariéra a komunikace v cizím jazyce.

Z hlediska rodinných vazeb je typickým účastníkem člověk, který vyrůstal v domácnosti s oběma rodiči a se svou rodinou byl v denním kontaktu i při vstupu do projektu (avšak četnost kontaktu s rodinou se zvyšujícím se věkem klesá). Rodina ho podporovala v rozhodnutí vstoupit do projektu, a zároveň od něj nepožadovala téměř žádnou pomoc. Z dat nelze přímo potvrdit, že by pocit podpory hrál výraznou roli v další účasti v projektu, podpora ze strany rodiny je však zásadním aspektem při rozhodování, zda podpořená osoba vstoupí do projektu. Na druhou stranu 9 z 12 účastníků, od kterých rodina vyžadovala maximální pomoc (např. s péčí o jiného člena rodiny), ve výsledku na zahraniční stáž nevyjeli. Neočekávané zjištění přinesla také data získaná od samotných účastníků, podle nichž byla při vstupu do projektu většina rodičů účastníků zaměstnána (na plný či částečný úvazek).

Pokud jde o bariéry na trhu práce, typický účastník vnímal jako nejproblematictější absenci potřebných dovedností, nedostatečné vzdělání či kvalifikaci a nedostatečnou znalost cizích jazyků. Tyto hendikepy potvrdili rovněž realizátoři projektů, kteří kromě těchto objektivních bariér zdůrazňovali také nedostatečné sebevědomí, nerozhodnost při volbě studia či oboru práce, ale hlavně nesamostatnost cílové skupiny, limitovanou flexibilitu (odmítání dojíždět za prací či pracovat na směny), omezenou proaktivitu či silnou vazbu na rodinu (velmi důležitý aspekt u mladších účastníků).

4.1 Očekávání podpořených osob od účasti v projektu

Účastníci se o aktivitách projektu nejčastěji dozvěděli skrze Úřad práce (téměř třetina účastníků), či přímo od realizátora projektu (necelá pětina). Vysoké zastoupení měla kategorie Jiné, kdy v rámci otevřených otázek respondenti uváděli, že nejčastěji získávali informaci o projektu prostřednictvím své rodiny, přátel a známých (často od osob, které již v projektu byly). Od pracovní agentury získalo informace o možnosti vstupu do projektu 1 procento osob, z inzerátu se o této možnosti dozvědělo 14 procent, stejně tak jako od neziskové organizace nebo poskytovatele sociálních služeb.

GRAF 10

Jakým způsobem se podpořené osoby dozvěděly o projektu

N= 250

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Podpořené osoby byly při vstupu do projektu požádány, aby uvedly, jaké očekávají díky účasti přínosy.² Nejčastěji zmiňovaným očekáváním bylo nabytí zkušeností. Tato kategorie se týkala hlavně nabytí nových pracovních zkušeností, které povedou k lepšímu uplatnění na trhu práce. Někteří respondenti předpokládali, že tato získaná zkušenost by jim mohla otevřít možnosti pro dlouhodobější život a zaměstnání v zahraničí.

„Prodloužený pobyt mimo ČR by mě mohl připravit do potenciálního života v zahraničí.“

„Lepší uplatnění na trhu práce a dobrý začátek pro další práce v zahraničí do budoucna.“

² Přesné znění otázky bylo: „Co očekáváte, že Vám účast v projektu přinese? Uveďte 3 hlavní očekávané přínosy.“

Další kategorie se týkala objevování cizí kultury a poznávání neznámých krajin. Značná část respondentů očekávala, že účast v projektu pro ně bude velkým zážitkem. Dále respondenti od své účasti očekávali navázání nových přátelství, poznávání nových lidí či tvorbu kontaktů, které by mohly být důležité v jejich budoucím pracovním životě.

Značná část respondentů vnímala účast v projektu jako velkou příležitost pro posun v jejich životě. Někteří dokonce doufali v možnost dlouhodobého žití v zahraničí, pro některé projekt představoval možnost nového životního startu.

„Bude to pro mě dobrý začátek se někam posunout a začít konečně něco dělat se svým životem.“

„Prodloužený pobyt mimo ČR by mě mohl připravit do potenciálního života v zahraničí.“

Respondenti dále zmiňovali, že od sebe očekávají zvýšení míry samostatnosti, někteří z nich dokonce vyjádřili přesvědčení, že účast v projektu je osobnostně obohací i v jiných aspektech. V neposlední řadě vyjádřili svá očekávání týkající se budoucího vzdělávání. V rámci této kategorie byl zdůrazněn zájem o absolvování rekvalifikačního kurzu nebo dokončení dalšího vzdělávání.

Naopak nejčastější obavou byla jazyková bariéra a komunikace v cizím jazyce. Další zdroj obav pro respondenty představovala možnost jejich selhání, nebo strach z možnosti nevycestování, zejména z důvodu pandemie Covid-19. Další obavy se objevovaly pouze v rámci jednotek (např. obavy z letu do destinace, obavy ze samoty či kolektivu).

„Že mi nepůjde práce, vyhodí mě a nic se nenaučím.“

„Mám obavy, že se nedomluví.“

Dle kvalitativního šetření se kromě zmíněných obav u respondentů také objevovala nervozita, nejistota ohledně serióznosti či pravdivosti nabídky, či si nedávali příliš velké naděje, že by na zahraniční stáž skutečně ve výsledku vyjeli.

„(...) abych pravdu řekla, tak jsem si říkala, že to je nereálné nebo jako nebyla jsem si úplně jistá, jestli je to reálné, (...) já jsem se prostě bála, abych se nespálila, protože vy nikdy nevíte, co na tom internetu (...)“

citace: žena, 24 let, Kvalitativní šetření, 2023: 33

Jak v dotazníkovém, tak i v kvalitativním šetření byl zmiňován aspekt zahraniční stáže, konkrétně poznání cizí kultury. Část respondentů očekávala, že účast v projektu, potažmo výjezd na zahraniční stáž pro ně bude zážitkem na celý život. Dle dat totiž každá čtvrtá podpořená osoba nebyla nikdy za hranicemi České republiky. 82 procent osob, které někdy do zahraničí vycestovaly, cestovaly za hranice České republiky soukromě, 20 procent pracovní a 16 procent uvedlo jako účel cesty studijní výjezd.

Předchozí zahraniční zkušenost

Každý **čtvrtý** účastník projektu nebyl nikdy v zahraničí

Účel cesty těch, kteří v **zahraničí** byli:

82 % soukromě

20 % pracovně

16 % studijně

N= 250/189 (respondenti mohli vybrat více možností)

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

4.2 Rodinné zázemí a vazby

Nadpoloviční část podpořených osob vstupujících do projektů výzvy č. 059 vyrůstala v domácnosti se svými rodiči (66 procent), necelá pětina vyrůstala s jedním rodičem a dvě procenta v domácnosti se svými prarodiči. Poměrně početně je zastoupena kategorie Jiné (13 procent). Dle odpovědí, kde měli respondenti blíže specifikovat svou odpověď, vyplývá, že v rámci této kategorie podpořené osoby **nejčastěji vyrůstaly v dětských domovech, či byly umístěny do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.**

Na otázku, s kým žijí respondenti v současné době (tedy při vstupu do projektu), uvedla **polovina respondentů, že v původní domácnost, tedy domácnost, ve které vyrůstali**– při bližším pohledu na data ohledně zastoupení jednotlivých kategorií původní domácnosti to znamená, že z této skupiny respondentů **bydlelo při vstupu do projektu tři čtvrtiny respondentů se svými rodiči, se kterými také vyrůstali.** Do této kategorie spadají nejčastěji osoby do 19 let.

Při vstupu do projektu označilo 16 procent respondentů, že žijí sami, 15 procent respondentů označilo, že žijí s partnerem či partnerkou, tři procenta žili s přáteli a 11 procent respondentů označilo možnost Jiné. V rámci specifikace možnosti jiné se objevovalo chráněné bydlení, dětský domov či pěstounská péče, ale také spolubydlení či sdílení domácnosti s jiným rodinným příslušníkem, než se kterým podpořená osoba vyrůstala (sourozenci či prarodiče).

GRAF 12

Domácnost podpořených osob

S kým jste převážně vyrůstal/a?

■ S rodiči ■ S jedním rodičem ■ S prarodiči ■ Jiné

S kým v současnosti žijete?

■ V původní domácnosti ■ Sám ■ S partnerem ■ S přáteli ■ Jiné

S kým v současnosti žijete - původní domácnost

■ S rodiči ■ S jedním rodičem ■ S prarodiči ■ Jiné

N= 249/247/137

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Na otázku, jak často jsou v kontaktu se svou rodinou (při vstupu do projektu), odpovědělo 64 procent respondentů, že každý či téměř každý den, 19 procent odpovědělo, že několikrát za měsíc, osm procent respondentů je v kontaktu se svou rodinou několikrát do roka, pět procent není v kontaktu se svou v rodinou a u tří procent respondentů není tato otázka relevantní, nebo nedokázali odpovědět.

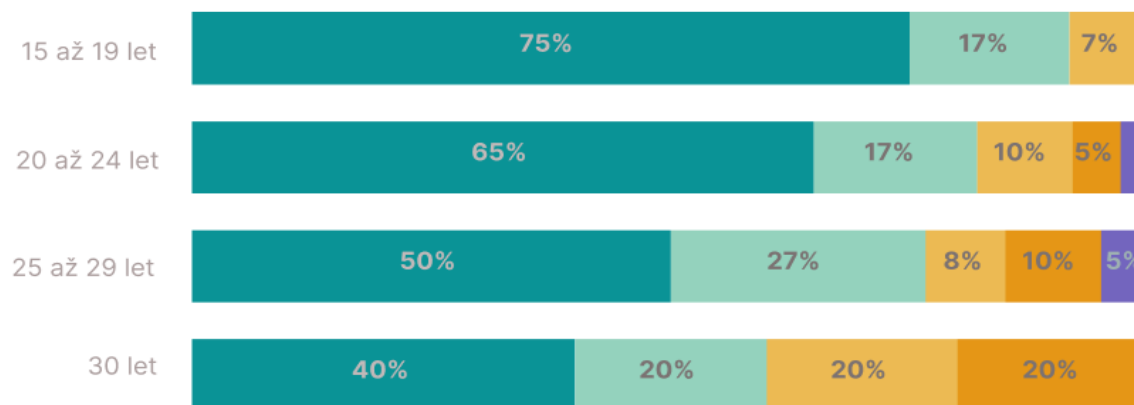
Četnost kontaktu s rodinou jsme testovali dle pohlaví a věkového rozložení podpořených osob. Zatímco z hlediska pohlaví nebyly rozdíly statisticky významné, u věku již tyto rozdíly vyšly jako signifikantní³. Není nejspíše překvapivé, že nejčastěji byla v kontaktu s rodinou věková kategorie 15–19 let – tři čtvrtiny respondentů byly při vstupu do projektu denně či téměř denně v kontaktu se rodinou, 17 procent několikrát za měsíc, sedm procent několikrát za rok a pouze jedno procento nebylo v kontaktu s rodinou vůbec.

Četnost kontaktu s rodinou pak se zvyšujícím se věkem klesá, každý den bylo v kontaktu při vstupu do projektu 65 procent osob ve věku 20 až 24 let, polovina respondentů ve věku 25 až 29 let a 40 procent třicetiletých osob (tato věková kategorie však není číselně zastoupena). **Naopak je zde patrný nárůst v poměru odpovědí dle věku u varianty „nejsem s nimi vůbec v kontaktu“.**

³ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,019

Četnost kontaktu s rodinou

■ (téměř) Každý den ■ Často (několikrát za měsíc) ■ Občas (několikrát za rok)
 ■ Nejsem s nimi vůbec v kontaktu ■ Není relevantní/nevím

N= 84/100/60/5

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Jak jsme již zmiňovali výše, finální rozhodnutí o výjezdu **podpořených osob na zahraniční stáž je do jisté míry spjaté s vazbou osob na své rodiny**. Proto jsme u osob vstupujících do projektu zjišťovali mimo jiné i to, jakou podporu mají od nejbližší rodiny (v kontextu účasti na zahraniční stáži či podporu ve vzdělání či hledání zaměstnání)⁴ a to, jak velkou pomoc od nich vyžaduje jejich nejbližší rodina (finanční podpora, péče o sourozence či jiného člena rodiny)⁵. Průměrná podpora ze strany rodiny byla 7 (na škále 0=žádná podpora, 10=maximální podpora). Celkem 19 procent respondentů cítilo malou podporu (0–4 na škále), 15 procent respondentů od své rodiny pociťovalo průměrnou podporu (5 na škále) a zbylé osoby pociťovaly silnou podporu od své rodiny (6–10 na škále), z toho 35 procent osob pociťovalo maximální podporu.

Dále bylo analyzováno, v jakém poměru nejsou dostupná data za druhý dotazník (po návratu ze zahraniční stáže), jelikož se zde **nabízí hypotéza, že osoby, které pociťují nižší podporu od rodiny budou v menší míře pokračovat v projektu, nebo budou mít nižší motivaci vyplnit další dotazník** (nejsme schopni rozlišit, které osoby ukončily účast v první fázi projektu před odjezdem a které pouze nevyplnily dotazník). 52 procent osob, které nepociťovaly žádnou podporu (0 na škále), nepokračovaly v projektu nebo nevyplnily druhý dotazník po návratu ze zahraniční stáže, 44 procent osob, které pociťovaly průměrnou podporu od své rodiny (5 na škále) nepokračovaly v projektu či nevyplnily navazující dotazník a 47 procent osob, které

⁴ Přesné znění otázky bylo: „Jakou podporu máte od nejbližší rodiny? Škála: 0 znamená, že necítíte žádnou podporu a 10 znamená, že cítíte maximální podporu. Může se jednat o podporu Vaší účasti na zahraniční stáži či podporu ve vzdělání a hledání zaměstnání. Nejbližší rodinou jsou myšleni rodiče, prarodiče či osoby, které Vás vychovávaly nebo stále vychovávají a považujete je za nejbližší rodinu“.

⁵ Přesné znění otázky bylo: „Jak velkou pomoc od Vás nejbližší rodina vyžaduje? Škála: 0 znamená, že Vaše rodina od Vás nepotřebuje žádnou pomoc a 10 znamená, že požaduje maximální pomoc. Podporou je myšlena finanční podpora, péče o sourozence nebo jiného člena rodiny apod. Nejbližší rodinou jsou myšleni rodiče, prarodiče či osoby, které Vás vychovávaly nebo stále vychovávají a považujete je za nejbližší rodinu“.

pocitovaly maximální podporu od své rodiny, nepokračovaly dále v projektu či nevyplnily navazující dotazník po návratu ze zahraniční stáže. **Nelze tedy přímo potvrdit, že by pocit podpory hrál výraznou roli v další účasti v projektu či v ochotě podílet se na povinné aktivitě projektu (vyplnění evaluačních dotazníků). Podpora ze strany rodiny však může být velkou motivací pro vstup do projektu.**

Další sledovaný aspekt byla míra pomoci, kterou po podpořených osob vyžadovala rodina před vstupem do projektu. Průměrná vyžadovaná pomoc od rodiny byla 4 (na škále 0=žádná podpora, 10=maximální podpora). Obecně respondenti odpovídali častěji, že od nich rodina vyžaduje malou či dokonce žádnou pomoc (0–4 na škále), 20 procent všech respondentů (celkově tedy 50 osob) odpovědělo, že od nich rodina nevyžadovala žádnou pomoc. Z těchto padesáti respondentů 40 procent odpovědělo, že necítí žádnou podporu od své rodiny (0 na škále), 30 procent respondentů odpovědělo, že cítili maximální podporu od své rodiny (10 na škále). Dále z celkového podílu respondentů 15 procent uvedlo, že po nich rodina vyžaduje průměrnou pomoc a 5 procent respondentů maximální pomoc.

I v rámci této otázky byl zkoumán **poměr hodnocení požadované pomoci a na poměr nevyplněných dotazníků po návratu ze zahraniční stáže**. 46 procent osob, které odpověděly, že po nich rodina nevyžaduje žádnou pomoc, nevyplnily druhý dotazník, nebo nevyjely na zahraniční stáž. Od 47 procent osob, které uvedly, že jejich rodina požaduje průměrnou pomoc, nemáme vyplněný druhý dotazník a **od 75 procent (9 z 12) osob, které označily, že jejich rodina po nich požaduje maximální, nemáme druhý dotazník po návratu ze zahraniční stáže.**

TABULKA 4

Míra podpory a míra požadované pomoci od rodiny

	Podpora rodiny počet	Podpora rodiny podíl	Pomoc rodině počet	Pomoc rodině podíl
0	23	9 %	50	20 %
1	1	0 %	13	5 %
2	9	4 %	18	7 %
3	4	2 %	13	5 %
4	9	4 %	30	12 %
5	36	15 %	36	15 %
6	7	3 %	25	10 %
7	18	7 %	18	7 %
8	27	11 %	23	9 %
9	26	11 %	10	4 %
10	87	35 %	12	5 %

N= 247

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Dále bylo v rámci vstupního dotazníku sledováno, jak moc pomoc rodině ovlivňuje podpořené osoby. Z celkového počtu respondentů odpovědělo 56 procent, že pomoc rodině zvládají a nijak je nezatěžuje, 18 procent osob pomoc částečně omezuje. Velmi nízké procento respondentů vnímá pomoc rodině omezující v oblasti skloubení pracovního a osobního života,

v životních rozhodnutích či možnostech pracovat. 17 procent pak uvedlo, že rodině nikterak nepomáhá.

V případě odpovědi na tuto otázku za skupinu osob, která odpověděla, že po nich rodina vyžaduje velkou pomoc (odpovědi 6–10 na škále), se podíl odpovědí výrazněji liší u dvou možností – 31 procent z nich odpovědělo, že pomoc rodině zvládají, ale částečně je omezuje (rozdíl o 13 p.b.), pouhá 2 procenta z nich pak rodině vůbec nepomáhají (rozdíl o 15 p.b.). Zastoupení odpovědí u ostatních možností zůstává stejné, či se liší pouze v zanedbatelné míře.

TABULKA 5

Na kolik podpořené osoby omezuje pomoc rodině

	Podíl za všechny odpovědi	Podíl: vyžadována vysoká míra pomoci (6–10)
Pomoc rodině zvládám a nijak mě nezatěžuje	56 %	55 %
Pomoc rodině zvládám, ale částečně mě omezuje	18 %	31 %
Kvůli pomoci rodině se mi nedaří skloubit pracovní a osobní život	3 %	3 %
Pomoc rodině mě omezuje v mých životních rozhodnutích	2 %	5 %
Pomoc rodině omezuje moje možnosti pracovat	2 %	2 %
Rodině nijak nepomáhám	17 %	2 %
Jiné	2 %	2 %

N= 247/88

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Dále bylo respondentů v rámci prvního dotazníků zjišťováno, jaké je zaměstnání jejich rodičů. U obou rodičů převládala odpověď, že jsou zaměstnání na plný úvazek – u otců byl podíl odpovědí 39 procent, u matek dokonce o něco větší, 43 procent. U otců byla dále, oproti ostatním kategoriím, čteněji zastoupena možnost podnikatel či OSVČ (11 procent), nezaměstnaný (8 procent) či v důchodu (7 procent). Dle dat mají v několika málo případech otcové více zdrojů příjmů – například kombinaci invalidního důchodu a příležitostných brigád. 27 procent respondentů také vybralo variantu není relevantní/nevím, dle dat se jednalo primárně o osoby, které vyrůstaly v domácnosti s jedním rodičem (předpokladem je matka), mimo rodinu, nebo v době vyplnění dotazníku nežili v domácnosti s rodiči. Přesto však 16 procent z respondentů, kteří uvedli, že neví zaměstnání otce, dle dat vyrůstalo v domácnosti s oběma rodiči a žili ve stejné domácnosti i v době vyplnění dotazníků (nejčastěji se jednalo o věkovou kategorii 20 až 24 let). **Otázkou tak může být, na kolik validní jsou získaná data i od ostatních respondentů.**

Dle odpovědí respondentů je celkově 19 procent matek nezaměstnaných a 8 procent je na mateřské či rodičovské dovolené. I v případě matek podpořených osob se ve velmi nízkém

počtu objevovaly případy, kdy měly matky vícero zdrojů příjmů. 13 procent respondentů uvedlo, že zaměstnání své matky neznají, nebo pro ně otázka není relevantní. Zde se jedná nejčastěji o osoby, které vyrůstaly mimo rodinu, většinou v ústavní péči.

TABULKA 6
Typy ekonomické (ne)aktivity rodičů

	Otec	Matka
Práce na plný úvazek	39 %	43 %
Práce na částečný úvazek	3 %	6 %
Příležitostná práce (brigády)	6 %	3 %
Podnikatel/ka či OSVČ	11 %	3 %
Nezaměstnaný/á	8 %	19 %
V důchodu	7 %	4 %
V invalidním důchodu	3 %	6 %
Na mateřské či rodičovské dovolené	0 %	8 %
Není relevantní/nevím	27 %	13 %
Jiné	4 %	5 %

N= 247/88

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

4.3 Bariéry pro vstup na trh práce (při vstupu do projektu)

V rámci kvalitativního šetření, dotazníkového šetření i Profilů účastníků, které byly vyplňovány realizačním týmem v rámci úvodní diagnostiky, byly sledovány mimo jiné bariéry vstupu na trh práce. V rámci této kapitoly jsou shrnuty bariéry pouze obecně, posun účastníků napříč etapami projektu, který byl zaznamenán skrze jednotlivé dotazníky, je uveden v rámci kapitoly 6.2.2 a kapitoly 6.3

Realizátoři projektů jako nejčastější bariéry pro vstup na trh práce u podpořených osob uváděli v rámci tvrdých, objektivních bariér nedostatek pracovních zkušeností, nedostatek vzdělání, kvalifikace či dovedností a neznalost cizího jazyka. Co se týče měkkých, subjektivních bariér, nejčastěji v rámci Profilů účastníků bylo uváděno nedostatečné sebevědomí či nerozhodnost ve výběru oboru práce či studia.

V rámci kvalitativního šetření s cílovou skupinou i s realizátory projektů se objevovaly totožné bariéry pro vstup na otevřený trh práce – převažovalo nedostatečné vzdělání a nedostatečná praxe, která byla u dotazovaných osob maximálně v řádu jednotek měsíců v různých typech zaměstnání, či nedostatečná nabídka práce – dle dotazovaných podpořených je nedostatek pracovních míst v jejich oboru vzdělání, vyučení či předchozích pracovních zkušenostech, či případně místo nezískají kvůli velké konkurenci. Dále zde bylo akcentováno zdravotní znevýhodnění osob, které jim brání vstoupit na trh práce.

Zajímavé zjištění z proběhlých rozhovorů s cílovou skupinou je to, že jako největší bariéru nevnímají nedostatečné vzdělání (ve většině případech základní vzdělání), ale právě nedostatečnou pracovní praxi.

„Určitě více limituje, že by chtěli nějakou tu praxi než to, abyste měl dokončené střední vzdělání.“

citace: muž, 18 let, Kvalitativní šetření, 2023: 18

„Hledal jsem i na internetu, ale bohužel to je někdy tak, že člověk najde tu práci a že ty podmínky jsou tam šílené, třeba praxe dva tři roky, ale kde ten člověk to má získat?“

citace: muž, 24 let, Kvalitativní šetření, 2023: 18

Co se týče měkkých, subjektivních překážek, dle kvalitativního šetření **jsou překážkami nesamostatnost, nedostatečné sebevědomí (nízká sebedůvěra), omezená proaktivita či nedostatečná flexibilita (například neochota dojíždět za prací, odmítání práce na směny, ale také odmítání brigád či nelukrativních typů práce). Řada z dotazovaných osob otevřeně přiznávala svou silnou vazbu na rodinu nebo své partnery, kteří je ovlivňují nejen při účasti v projektu, ale také v hledání zaměstnání.**

„Zjistili jsme, že rodinné zázemí hrálo podstatnou roli i v tom negativním vlastně jakoby v tom pojmání sama sebe toho daného člověka nebo toho kluka, protože fakt některá rodina na tom byla, ... vzdělanostní úroveň té rodiny, kdy nemají ambice, nechtějí, aby jejich syn třeba dostudoval, netlačili ho, nemotivovali ho, i když třeba na to potom někdo měl. Ukázalo se, že tam byli hodně šikovní ... což by bez té stáže asi nikdo nepoznal.“

citace: koordinátor/ka, Kvalitativní šetření, 2023: 20

Bariéry, které respondenti vnímají pro úspěšný vstup na trh práce byly sledovány také v rámci dotazníku při vstupu do projektu. Velká část respondentů vnímá jako jednu z překážek absenci požadovaných dovedností, vzdělání či kvalifikace, 65 procent nedostatek pracovních zkušeností a 63 procent nedostatečnou znalost cizího jazyka. Mezi čteně označovanými bariérami byl také nedostatek vhodných pracovních míst v blízkosti bydliště či nerozhodnost ohledně výběru práce či oboru studia.

Mezi nejméně čteně odpovědi patří obava o ztrátu příspěvků od státu (10 procent), překážka v podobě péče o dítě či jiného člena rodiny (9 procent) či skutečnost, že lidé v okolí respondenta nechtějí, aby pracoval (5 procent).

TABULKA 7

Vybrané bariéry pro vstup na trh práce při vstupu do projektu

	Podíl odpovědí
Nemám požadované dovednosti, vzdělání nebo kvalifikaci	79 %
Nemám dostatek pracovních zkušeností	64 %
Nemám dostatečnou znalost cizího jazyka	63 %
V blízkosti bydliště pro mě není dostatek vhodných pracovních příležitostí	56 %
Nemám jasno, co chci dělat za práci nebo studovat	51 %

N= 245

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

V rámci dotazníku měly podpořené osoby také uvést, co jim dle jejich názoru pomůže získat práci. Účastníci nejčastěji předpokládali, že klíčovým faktorem pro získání práce je nabytí nových zkušeností a praxe. Někteří z této kategorie předpokládají, že právě účast v tomto projektu jim přinese zkušenost, kterou zaměstnavatelé ocení. Dále účastníci zdůrazňovali, že klíčovým prvkem pro zlepšení svých příležitostí pro získání zaměstnání je dokončení vzdělání nebo absolvování rekvalifikačního kurzu. Za kategorií vzdělání se umístila kategorie schopností. V této kategorii respondenti zmiňovali potřebu různých schopností a dovedností, které v jejich očích zaměstnavatelé oceňují. Často zmiňovanou dovedností byla znalost jazyků.

Dále měli respondenti vyjádřit souhlas či nesouhlas s jednotlivými výroky, zaměřujícími se na jejich vztah k práci a procesu vzdělávání. **Obecně převládalo pozitivní vnímání jednotlivých aspektů** – 96 procent všech účastníků uvedlo souhlas s tím, že do nalezení dobré práce jsou ochotni investovat čas a úsilí, 88 procent účastníků souhlasilo s tvrzením, že vzdělání je důležité pro jejich budoucnost, 83 procent respondentů uvedlo, že jejich rodiče považují vzdělání za důležité, 79 procent uvedlo, že ve škole vycházeli dobře s učiteli. **Na druhou stranu 18 procent souhlasilo s tvrzením, že práce je nutné zlo a 22 procent souhlasilo s tvrzením, že čas strávený ve škole byl zbytečný.**

Možná až lehce překvapující se však můžou jevit odpovědi respondentů na matici výroků ohledně jejich schopností. Obecně všechny osoby vstupující do projektů Mezinárodní mobility hodnotí své schopnosti poměrně či zcela pozitivně – celkově 79 procent všech osob uvedlo, že jsou schopni si najít práci bez pomoci známých, 86 procent uvedlo, že jsou schopni samostatně řešit každodenní běžné problémy. U otázky na to, zda jsou spokojeni s tím, jak tráví svůj volný čas, odpovědělo 73 procent že ano – 44 procent rozhodně souhlasilo a 29 procent spíše souhlasilo. U odpovědí na tento výrok se mohla již odrážet skutečnost, že tyto osoby již vstoupily do projektu. Dále pak 86 procent souhlasilo s výrokem, že jsou schopni stejně, jako většina ostatních lidí, 81 procent uvedlo, že si myslí, že jsou pro okolí a společnost užiteční a 74 procent respondentů uvedlo, že si myslí, že u sebe mají být na co hrdí.

4.4 Důvody předčasně ukončené účasti v projektu

V rámci evaluace výzvy č. 059 byl vytvořen také dotazník, který měl být vyplňován všemi osobami, které svou účast v projektu ukončily předčasně a nevyjely na zahraniční stáž. Tento dotazník však nakonec vyplnilo pouze 24 osob. Respondenti zde nevyplňovali svůj identifikační kód (jeden z kroků ke zvýšení návratnosti), tudíž není ani možné propojit tato data se vstupním dotazníkem.

Převládajícím důvodem nevycestování byly problémy související s pandemií Covid-19. Ve většině případů se nicméně nejednalo o přímé zrušení stáže ze strany organizace, ale o s pandemií související obavy, a to jak klientů, tak jejich zákonných zástupců. Kvůli těmto obavám se někteří rozhodli nevycestovat i přesto, že jim to bylo ze strany organizace umožněno. Další respondenti pak uvedli jako důvod absenci potřebných dokladů či rozhodnutí ze strany organizace, které bylo podmíněno absencí respondentů na přípravných kurzech. Důvody nicméně nebyly pouze negativního rázu, u několika jedinců bylo důvodem neúčasti na stáži nalezení zaměstnání.

Co se týče hodnocení programů ze strany respondentů, v dotazníku se dominantně vyskytují pozitivní reakce na fungování organizace, poskytování informací i přípravné aktivity. Pouze dva z dotazovaných se rozešli s organizací ve zlém. Konkrétní doporučení, která by mohla vést ke zlepšení služeb, klienti v otevřené části dotazníku většinou neuváděli, objevila se zde pouze prosba na poskytování více šancí. U uzavřených otázek pak vyplývá, že přibližně třetina dotazovaných by uvítala větší motivaci ze strany organizace.

Jedna z otázek v dotazníkovém šetření směřovala také na zájem respondentů znovu se pokusit v nejbližší době vyjet na zahraniční stáž. Většina v tomto ohledu váhá, což by mohla být pro organizace příležitost a motivace k dalšímu zatraktivňování nabízených programů.

5 ZAHRANIČNÍ STÁŽ A NÁVRAT DO ČR

Tato kapitola poskytuje podrobný pohled na zkušenosti účastníků projektu Mezinárodní mobilita a sociální začleňování znevýhodněné mládeže během zahraniční stáže a po jejich návratu do České republiky, a to primárně za využití dotazníku, který účastníci vyplňovali těsně po návratu do České republiky. Tato data jsou pak místy doplněna informacemi z kvalitativního šetření. Níže jsou shrnuty informace ohledně formální stránky zahraniční stáže (délka absolvovaných stáží), přínosu zahraniční stáže a celkové zhodnocení všech aktivit, včetně porovnání jazykových kompetencí účastníků při vstupu do projektu a po návratu ze zahraniční stáže.

Shrnutí kapitoly

Z dat vyplývá, že drtivá většina účastníků absolvovala celou stáž bez větších komplikací či nutnosti ji předčasně ukončit. Na průběh stáží však měla významný vliv pandemie Covid-19 a související opatření, v některých případech vedla dokonce k předčasnému ukončení stáží.

Převážná část účastníků byla spokojena s většinou aspektů stáže (např. s kolegy v práci, podporou českého mentora, s doprovodnými aktivitami, s nově nabytými dovednostmi, či s náplní práce). Nicméně v individuálních výpovědích respondenti zmiňovali problémy s kolektivem účastníků, ne příliš přátelské vztahy a minimum soukromí. Toto téma je patrné i v kvalitativní části evaluace, kdy dle účastníků i realizátorů docházelo k eskalaci konfliktů zejména v průběhu samotných stáží.

Účastníci byli obecně spokojeni i s pracovní náplní, v rámci kvalitativního šetření však většina účastníků hodnotila práci na zahraniční stáži jako práci, které by se déle nebo v budoucnu určitě věnovat nechtěli. Dle výpovědí podpořených osob bylo preferované pracovní zaměření odlišné od reálné pracovní náplně.

Za jeden z nejviditelnějších přínosů stáže je zlepšení úrovně cizího jazyka, ve kterém stáž probíhala. Nejvýraznější posun byl zaznamenán u osob, které do projektu vstupovaly bez jakékoliv znalosti daného jazyka.

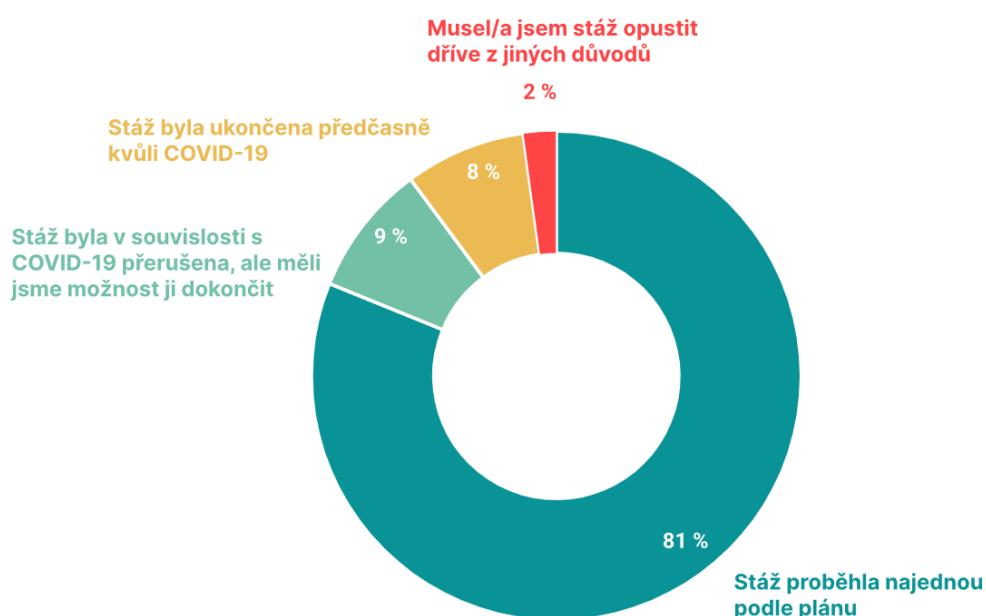
Více než tři čtvrtiny účastníků si v průběhu zahraniční stáže ušetřily peníze, které následně plánovaly využít k pokrytí každodenních nákladů, ale také k investici do svého dalšího vzdělávání, osobního rozvoje a jiných způsobů, jak zvýšit svou uplatitelnost na trhu práce.

5.1 Délka trvání zahraniční stáže

Z dat dotazníku, které osoby vyplňovaly po návratu ze zahraniční stáže vyplývá, že 81 procent všech účastníků absolvovalo celou stáž bez jakýchkoliv komplikací či nutnosti stáž předčasně ukončit, 9 procent účastníků muselo stáž přerušit v souvislosti s Covid-19, ale následně byl těmto účastníkům umožněn návrat zpět, 8 procent účastníků bylo nuceno zahraniční stáž ukončit předčasně bez možnosti návratu a dokončení zahraniční stáže po uvolnění restrikcí spojených s Covid-19, 2 procenta respondentů musela stáž opustit z jiných důvodů.

GRAF 14

Míra řádně ukončených zahraničních stáží

N= 138

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Respondentům jsme také položili otázku na dobu trvání přípravné a zahraniční stáže. Celkem 48 procent respondentů uvedlo, že přípravná fáze trvala 11 až 15 týdnů, 21 respondentů uvedlo jako délku přípravné fáze 0 až 5 týdnů (předpokládáme, že buďto respondenti uvedli chybnou délku přípravné fáze, nebo se jednalo o náhradníky, kteří byli do projektu přijati za jiného odstoupivšího účastníka projektu, aby měl projekt minimální počet účastníků pro výjezd na zahraniční stáž), 18 procent uvedlo, že přípravná fáze trvala 11 až 15 týdnů.

Co se týče délky zahraniční stáže, 90 procent respondentů uvedlo, že absolvovali stáž v délce 6 až 10 týdnů, 7 procent uvedlo délku 1 až 5 týdnů – tito respondenti spadají do kategorie osob, které nemohly absolvovat zahraniční stáž v plánované podobě.

GRAF 15

Doba trvání přípravné fáze a zahraniční stáže

Kolik týdnů trvala přípravná fáze?

0 až 5 týdnů 6 až 10 týdnů 11 až 15 týdnů 16 až 20 týdnů Více jak 20 týdnů

Kolik týdnů trvala zahraniční stáž?

1 až 5 týdnů 6 až 10 týdnů více jak 10 týdnů

N= 136/140
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Co se týče četnosti kontaktu s rodinou, velká část účastníků komunikovala s rodinou téměř každý den (43 procent), či párkrát za týden (25 procent). Několikrát za stáž bylo v kontaktu s rodinou 13 procent účastníků, několikrát za měsíc 8 procent a za celou stáž nekontaktovalo svou rodinu také 8 procent respondentů.

GRAF 16

Četnost kontaktu s rodinou

■ (téměř) Každý den ■ Párkrát za týden ■ Několikrát za stáž
■ Několikrát za měsíc ■ Nebyl/a jsem s nimi v kontaktu ■ Nevím

N= 143
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

5.2 Přínos zahraniční stáže a její celkové zhodnocení

Účastníci zahraniční stáže měli v rámci dotazníku po návratu zpět do České republiky zhodnotit jednotlivé aspekty proběhlé stáže. Nejspokojenější byli respondenti s kolegy v práci, kdy spokojenost vyjádřilo 90 procent všech účastníků. V rámci otevřených otázek byl však často účastníky jako problém zmiňován samotný kolektiv účastníků, ne příliš přátelské vztahy a minimum soukromí. Toto téma je patrné i v kvalitativní části evaluace, kdy dle účastníků i realizátorů docházelo k eskalaci konfliktů zejména v průběhu samotných stáží. V některých případech šlo o situace, které v důsledku mohly znamenat až ukončení stáže nejen pro daného jedince, ale i pro ostatní účastníky a ohrožení pokračování celého projektu (v případech poklesu počtu účastníků pod stanovený limit).

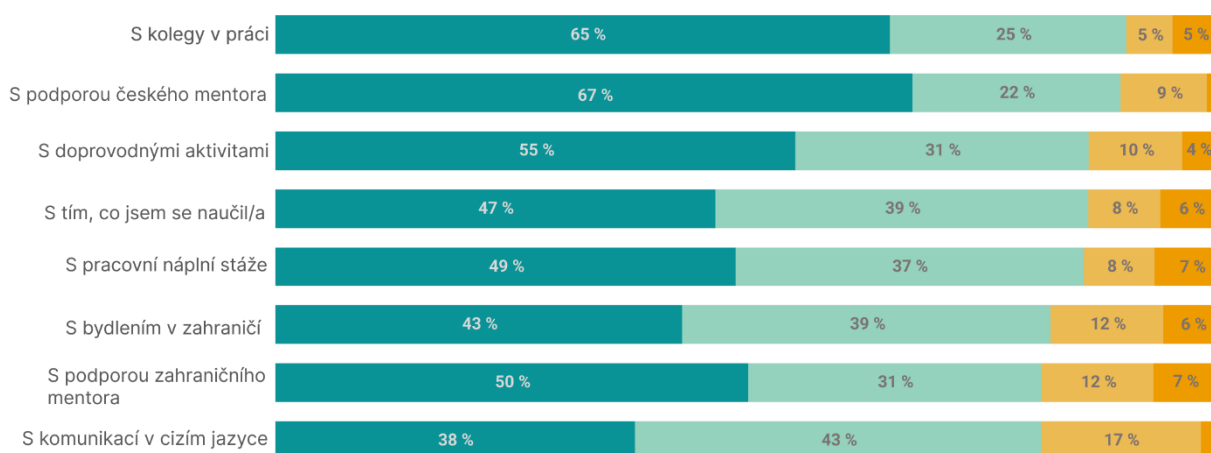
Dalšími aspekty, se kterými převládala spokojenost, byla podpora českého mentora (89 procent), doprovodné aktivity (86 procent) či to, co se v průběhu zahraniční stáže naučili (86 procent). Co se týče náplně zahraniční stáže, i zde většina respondentů vyjádřila spokojenost. V rámci kvalitativního šetření však většina účastníků hodnotila práci na zahraniční stáži jako práci, které by se déle nebo v budoucnu určitě věnovat nechtěli. Dle výpovědí podpořených osob bylo preferované pracovní zaměření odlišné od reálné pracovní náplně. To se nezdálo týkat také prací v oboru, který vystudovali (například práce v gastronomii), či práce se kterou měli předchozí zkušenost a kterou si pro stáž sami vybrali (Kvalitativní šetření, 2023: 60).

Co se týče bydlení v zahraničí, spokojenost vyjádřilo 82 procent respondentů, s podporou zahraničního mentora bylo spokojeno taktéž 82 procent respondentů a s komunikací v cizím jazyce 81 procent respondentů.

GRAF 17

Spokojenost s jednotlivými aspekty zahraniční stáže

■ **Velmi spokojen/a** ■ **Spíše spokojena** ■ **Spíše nespokojen/a** ■ **Velmi nespokojen/a**

N= 144

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Z kvalitativního šetření s podpořenými osobami vyplynula jako jeden z důležitých aspektů zahraniční stáže jazyková znalost účastníků. Ta byla rozdílná nejen napříč účastníky při vstupu do projektu, ale také v rámci potřeby komunikovat v cizím jazyce v zemi stáže, ať už při výkonu práce, tak i ve volném čase. Jazykové dovednosti se zpravidla rapidně proměňovaly v průběhu stáže a v rámci rozhovorů respondenti uváděli, že se jejich schopnost komunikovat v cizím jazyce průběžně zvyšovala (Kvalitativní šetření, 2023: 64). V rámci hodnocení aspektů zahraniční stáže byli respondenti právě s komunikací v cizím jazyce nejméně spokojeni, avšak i tak hodnotilo tento aspekt pozitivně 81 procent všech respondentů.

V dotazníku při vstupu do projektu i při návratu ze zahraniční stáže měli respondenti zhodnotit svou úroveň cizího jazyka, ve kterém probíhala zahraniční stáž. Tyto rozdíly jsme testovali

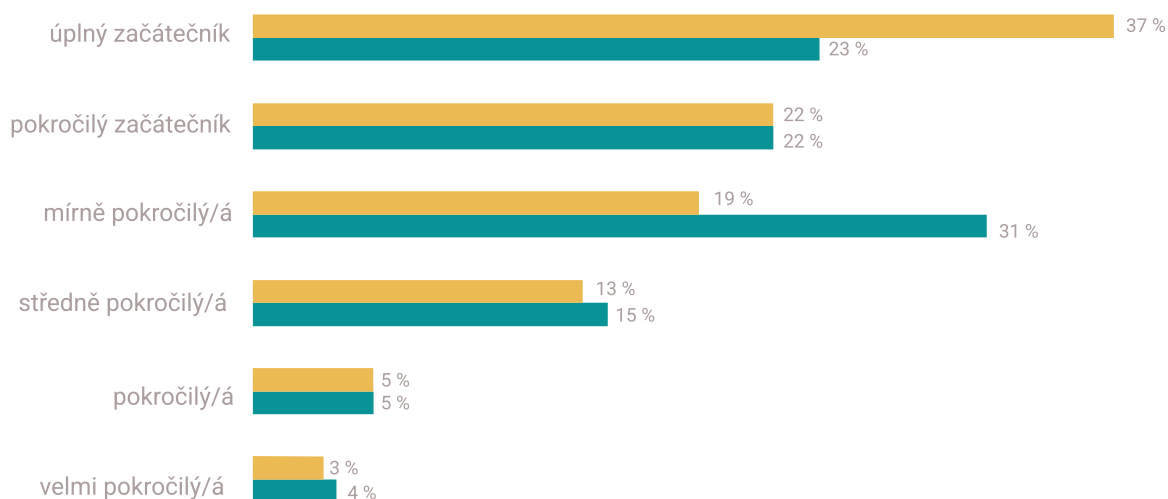
pomocí testu marginální homogenity a výsledná signifikance⁶ prokázala, že na hladině významnosti 5 % došlo ke statisticky významnému posunu mezi úrovní cizího jazyka na vstupu do projektu a při návratu ze zahraniční stáže.

Při vstupu do projektu se celkově 37 procent respondentů označilo za úplného začátečníka (neznali nic nebo jen pár slov a frází). Tento poměr klesl o 14 p.b. po návratu ze zahraniční stáže. Poměr pokročilých začátečníků (kteří umí říct jednoduché věty či přečíst nápisy) se v průběhu nezměnil – při vstupu do projektu i po návratu zpět do České republiky byl tento poměr 22 procent. Markantní nárůst o 12 p.b. byl u kategorie mírně pokročilých (dorozumí se v běžných situacích, přečtou jednoduchý text, dokážou se zeptat na cestu a komunikovat o základních věcech), a to z 19 procent na 31 procent. Kategorie středně pokročilých (umí vést plynulý rozhovor, mají poměrně dobrou slovní zásobu, dovedou napsat dopis nebo email, přečtou základní text, podívají se na film či seriál) narostla o 2 p.b. ze 13 procent na 15. Zastoupení kategorie pokročilých (dokážou komunikovat na jakémkoliv téma, mají bohatou slovní zásobu, četba literatury jim nedělá problém, umí napsat krátkou esej) zůstává neměnná (pět procent před i po). Zastoupení kategorie velmi pokročilých (cizí jazyk ovládají na vysoké úrovni, rozumí slangu, rozlišují jemné nuance mezi slovy a frázemi, písemný projev dosahuje akademické úrovně) vzrostlo o 1 p.b. ze tří procent na čtyři.

GRAF 18

Úroveň cizího jazyka před zahraniční stáží a po

■ Při vstupu do projektu ■ Po návratu ze zahraniční stáže

N= 135

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Mezi nejčastěji uváděné problémy v otevřených otázkách však patřily právě potíže v oblasti komunikace. Ve většině těchto případů se jednalo o jazykovou bariéru. Respondenti uváděli,

⁶ Test marginální homogenity: p-hodnota= 0,002

že komunikace v cizím jazyce jim dělala problémy, někomu pouze na začátku, pro některé respondenty však tyto problémy přetrvávaly po celý čas zahraniční stáže a byli tak nuceni hledat jiné řešení k porozumění v každodenní konverzaci.

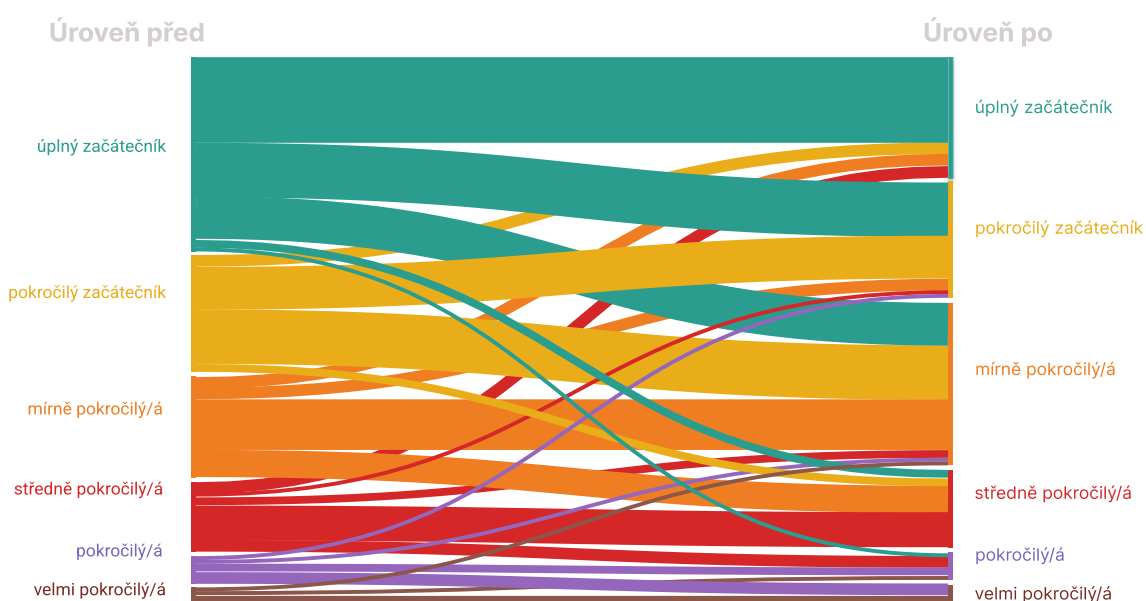
„Ze začátku stáže mi dělala problém angličtina, že jsem si s ní nebyl jistý, ale postupem času to bylo v pohodě.“

„Ne všemu jsem rozuměla, ale přeložili mi to.“

Z grafu zaměřujícího se na změny v úrovni cizího jazyka je patrný přeliv u kategorie úplných začátečnicků do kategorie pokročilých začátečnicků a mírně pokročilých (v ojedinělých případech do středně pokročilých a pokročilých), velká část respondentů však i po návratu ze zahraniční stáže uvedla, že jejich úroveň je stále na úrovni úplných začátečnicků. Naopak je z grafu patrné, že do této kategorie se po návratu zařadila i část respondentů, kteří se před výjezdem zařadili do kategorie pokročilých začátečnicků, mírně pokročilých či středně pokročilých (což je pokles o tři úrovně). Na druhou stranu poměrně překvapivé může být zařazení několika málo úplných začátečnicků do kategorie středně pokročilých (zvýšení o tři úrovně) a pokročilých (zvýšení o čtyři jazykové úrovně). Markantní přeliv do vyšší úrovně je pak patrný u pokročilých začátečnicků, kteří se po návratu ze stáže ohodnotili jako mírně pokročilí.

Je třeba zdůraznit, že tato data jsou ovlivněna subjektivním vnímáním respondentů, kteří mohli před odjezdem na stáž své schopnosti komunikace v cizím jazyce přecenit, nebo naopak podcenit. Lze také předpokládat, že na stáži si tuto úroveň, díky každodenní komunikaci, mohli nejen vylepšit, ale také obecně lépe ujasnit.

GRAF 19
Změny v úrovni cizího jazyka před zahraniční stáží a po

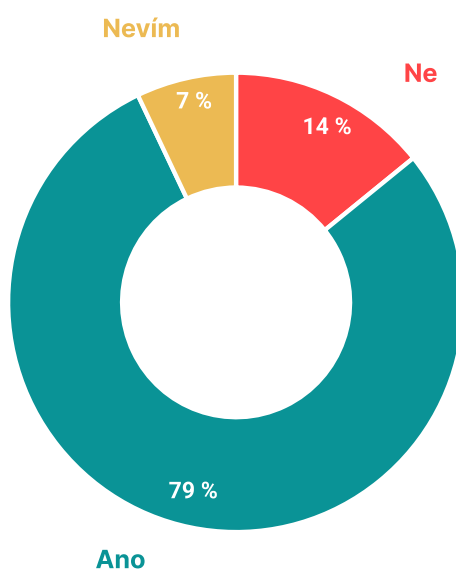

N= 135
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Respondentům byla také položena otázka, zda si v průběhu zahraniční stáže ušetřili nějaké peníze – 79 procent respondentů odpovědělo, že ano, 14 procent že si neušetřilo nic a sedm procent odpovědělo, že neví, nebo na otázku nedokáže odpovědět. V rámci této otázky se prokázaly signifikantní rozdíly⁷ v odpovědích v závislosti na věku – 94 procent osob ve věku 20 až 24 let si v průběhu zahraniční stáže ušetřilo nějaké peníze, u osob ve věku 15 až 19 byl tento poměr 84 procent a u osob ve věku 25 až 29 to bylo 65 procent.

GRAF 20

Poměr účastníků, kteří si díky stáži ušetřili peníze

N= 141

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

V dotazníku bylo od účastníků, kteří uvedli, že úspěšně zvládli z absolvované stáže něco uspořít, zjišťováno, co si za ušetřené peníze pořídí⁸. Jednou z nejčastějších odpovědí respondentů bylo, že našetřené finance využijí na pokrytí nezbytných výdajů pro běžný chod domácnosti. Mezi tyto výdaje se řadilo hlavně nájemné či výdaje za potraviny. V menší míře se do těchto odpovědí propsala i pandemie Covid-19, někteří z respondentů plánovali tyto finance použít na překlenutí období, než pandemie poleví a najdou si zaměstnaní.

Někteří z účastníků plánují ušetřené prostředky investovat do svého dalšího vzdělávání, osobního rozvoje a jiných způsobů, jak zvýšit svou uplatitelnost na trhu práce. Do této kategorie řadíme i pořízení si pomůcek pro výkon povolání. Značná část těchto odpovědí se týkala absolvování autoškoly a také cestování. Vzhledem k tomu, že pro většinu účastníků projektu byla toto první možnost vycestování do zahraničí, dá se předpokládat, že tato zkušenost pravděpodobně poskytla podnět a inspiraci k jejich dalším cestovatelským plánům.

⁷ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,011

⁸ Přesné znění otázky bylo: „Můžete napsat, jak plánujete uspořené peníze ze stáže využít?“

Respondenti, kteří naopak uvedli, že nebyli schopni si na stáži nic našetřit, byli dotazováni na důvody, proč se tak stalo⁹. Na tuto otázku odpovědělo 15 respondentů. Jejich důvody lze seskupit do třech hlavních kategorií. První kategorie důvodů účastníků zahrnuje ty, kteří se rozhodli vědomě utrácet své vydělané peníze za cestování v destinaci jejich stáže. Můžeme říct, že tato skupina kladla větší důraz na osobní zážitky. Ve druhé kategorii respondenti uvedli, že své finance již investovali do hodnotnějších věcí, například nákupu automobilu, opravy chrupu nebo splácení dluhů. Třetí kategorie zahrnuje ty, kteří nenašetřili kvůli vyšším životním nákladům v dané destinaci nebo kvůli zkrácení doby výjezdu. Někteří uváděli, že omezená doba stáže neumožnila dostatečně vydělat, což ovlivnilo jejich schopnost spořit.

⁹ Přesné znění otázky bylo: Můžete napsat, z jakého důvodu jste na stáži neuspořil/a žádné peníze?

6 NÁVAZNÁ FÁZE A VÝSTUP Z PROJEKTU

Tato kapitola detailně pojednává o návazné fázi a výstupu účastníků z projektů výzvy č. 059. Zabývá se tím, jak tyto projekty ovlivňují životy účastníků po jejich ukončení, zejména v kontextu jejich integrace do pracovního procesu. Analyzuje úspěšnost účastníků v nalezení zaměstnání a rozvoji kariéry, změny v jejich osobním a profesionálním životě, a identifikuje dopady získaných zkušeností a dovedností na jejich další profesní směřování.

Kapitola také reflektuje přínosy a problémy spojené s realizací těchto projektů ze strany realizátorů a diskutuje potenciální problémy a bariéry, které mohou bránit efektivnímu zapojení účastníků do pracovního či vzdělávacího procesu po ukončení projektu.

Shrnutí kapitoly

V rámci výstupního dotazníku 62 procent všech respondentů uvedlo, že při výstupu z projektu mělo práci (pouze třetina účastníků pokračuje v obdobném pracovním zaměření jako na zahraniční stáži) a 25 procent práci aktivně hledalo (z podílu nezaměstnaných je poměr osob hledajících zaměstnání 65 procent). Naopak z dat z IS ESF vyplývá, že podíl účastníků projektu, kteří byli při ukončení projektu zaměstnáni nebo samostatně výdělečně činní je 30 procent, podíl neaktivních osob podle IS ESF se v šesti měsících následujících od doby výstupu z projektu držel stabilně na přibližně 40 procentech. Je zde tedy patrná výrazná disproporce mezi daty z obou uvedených zdrojů dat.

Velká část podpořených osob vnímala jako překážky pro vstup na trh práce absenci požadovaných dovedností, nedostatečné vzdělání či kvalifikaci, nedostatek pracovních zkušeností, nedostatek vhodných pracovních příležitostí v blízkosti bydliště či nedostatečnou znalost cizího jazyka.

V rámci analýzy byly pozorovány statisticky významné změny v sebehodnocení účastníků z dat při vstupu a při výstupu z projektu. Výraznější změna byla zaznamenána u výroku o schopnosti řešit každodenní problémy. Ukazuje se, že se u účastníků po absolvování zahraniční stáže zvýšilo sebevědomí i samostatnost. Dále z dat vyplývá, že pocit užitečnosti v souvislosti s vykonáváním práce roste spolu s věkem, stejně tak jako u úspor a zázemí, které jsou vnímány jako důležité spíše staršími účastníky projektů. Obecně však převládalo kladné sebehodnocení u všech výroků, a to jak při výstupu, tak již při vstupu do projektu. Tato skutečnost může být vysvětlena tím, že osoby bez předchozích pracovních zkušeností při vstupu do projektu nedokážou reálně reflektovat své vlastní limity.

Více než polovina dotazovaných změnila díky účasti v projektu celkově svůj přístup k životu. S tím mohou úzce souviset například změny každodenních návyků (u 39 procent respondentů) či změna okruhu lidí, se kterými se stýkají (38 procent respondentů). Třetina klientů se po návratu ze stáže přestěhovala a téměř třetina se začala příležitostně vzdělávat.

Z procesního hodnocení projektů dále vyplývá, že největší problémy se objevovaly při nábore účastníků, což byl podle respondentů kritický bod realizace celého projektu. Dalším problematickým aspektem bylo udržení motivace účastníků po celou dobu projektu. Do realizace některých aktivit rovněž negativně zasáhla pandemie Covid-19.

6.1 Návazná fáze

Respondenti měli uvést až tři nejpřínosnější aktivity, kterých se po návratu ze zahraniční stáže účastnili. Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce označovali **možnost pomoci s hledáním zaměstnání, konkrétně v 60 procentech případů**. Více než polovina klientů se účastnila také následného setkávání s ostatními účastníky. **Třetina respondentů pak využila pomoci s absolvováním rekvalifikace**. Poměrně hojně využívanými aktivitami byly také dluhové poradenství (18 procent dotazovaných) a pomoc s návratem do školy (16 procent dotazovaných). Necelých 9 procent účastníků se pak účastnilo aktivity, která jim měla pomoci při hledání bydlení.

Co se týče kategorie Jiné, tři lidé explicitně uvedli, že se neúčastnili žádných aktivit. Ostatní odpovědi byly různorodé. Klienti nejčastěji i zde zmiňovali využívání různých typů poradenství týkajících se například zapojení do dobrovolnických aktivit, pracovního tréninku, rekvalifikací či obecně upevnění pracovních dovedností.

GRAF 21

Nejpřínosnější absolvované aktivity po návratu ze zahraniční stáže

N= 132 (respondenti mohli vybrat více možností)

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Další otázka směřovala na situaci klientů ohledně exekucí. Z odpovědí vyplývá, že **pětina respondentů je napřímo zatížena exekucí**. Finanční situaci dalších **15 procent dotazovaných pak ovlivňuje exekuce rodinného příslušníka či blízké osoby**. Naopak 54 procent respondentů není zatíženo vlastní exekucí ani exekucí někoho blízkého. Zbylí dotazovaní odmítli na tuto otázku odpovědět.

TABULKA 8
Podíl podpořených osob s exekucemi

	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Ano, jsem	27	20 %
Ne, ale v exekuci je někdo z mé rodiny nebo jiná blízká osoba a má to vliv na mou finanční situaci	20	15 %
Ne, v exekuci nejsem a ani na mě nemá vliv exekuce jiného mně blízkého člověka	71	54 %
Nechci odpovídat	14	11 %

N= 132

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

V oblasti financí měla dle otevřených odpovědí respondentů zahraniční stáž pozitivní vliv na většinu účastníků. Z otevřených otázek vyplývá, že se díky účasti některým zlepšila finanční situace, někteří byli schopni splatit část svých dluhů či dokonce díky stáži finančně vypomáhali rodinám. U některých klientů pak sice nedošlo k přímému zlepšení finanční situace, nicméně si například našli práci, což by mohlo jejich finance zlepšit do budoucna. U dvanácti respondentů pak nedošlo k žádnému zlepšení.

6.2 Reintegrace na trh práce

Účastníkům bylo v rámci dotazníku, který je vyplňován při výstupu z projektu (přibližně 4–6 měsíců po návratu ze zahraniční stáže), položena otázka, zda v době výstupu z projektu pracují. Celkem 62 procent respondentů odpovědělo, že práci našli. Dalších 25 procent respondentů v době výstupu z projektu aktivně hledalo zaměstnání (z podílu nezaměstnaných tak aktivně hledalo práci 65 procent osob), čtyři procenta podpořených osob se vrátila zpět do procesu vzdělávání (z podílu nezaměstnaných je to každá desátá nezaměstnaná osoba), pět procent osob nehledalo práci, a to z důvodu péče o dítě či jiného člena rodiny a čtyři procenta odpověděla, že práci nemá a ani nehledá (z podílu nezaměstnaných plánuje být mimo trh práce 12 procent).

Ekonomická aktivita při výstupu z projektu: deklarované hodnoty

- Má zaměstnání
- Nemá zaměstnání, ale aktivně ho hledá
- Studuje
- Nepracuje z důvodu péče o dítě či jiného člena rodiny
- Práci nemá a nehledá

N= 138

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

U těchto dat, které uváděly přímo účastníci projektů, došlo následně k porovnání s administrativními daty z IS ESF. I přes to, že do tohoto vzorku nevstupují osoby, které z projektu vystupovaly v druhé polovině roku 2022 a v průběhu roku 2023 (u těchto osob nejsou k dispozici data ekonomické aktivity 6 měsíců po výstupu z projektu), vstupuje do vyhodnocení celkem 175 podpořených osob. Dalo by se tedy předpokládat, že poměry ekonomické aktivity budou alespoň částečně odpovídat poměru ekonomické aktivity z dat deklarovaných přímo účastníky.

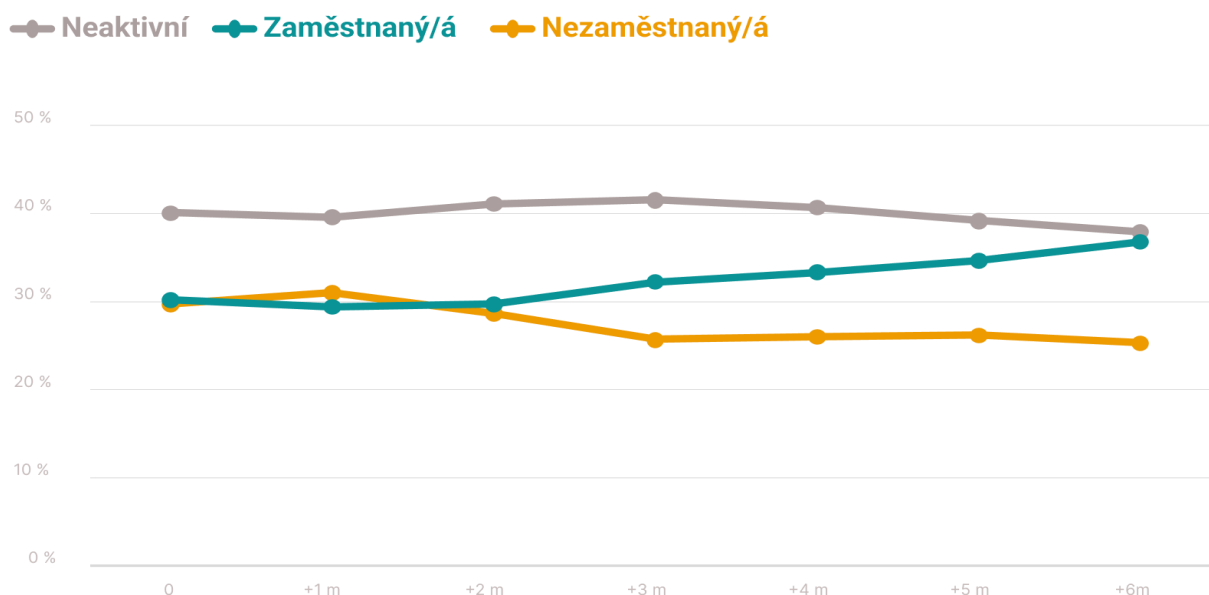
Administrativní data se však velmi výrazně liší, a to v poměru zastoupení všech kategorií ekonomické aktivity, kvůli čemuž vyvstává otázka ohledně validity dat uváděných přímo účastníky projektu. Míra osob se zaměstnáním či OSVČ činila 30 procent – oproti datům z dotazníkového šetření je toto rozdíl o 32 p.b. Na datech je patrné, že tento počet se v průběhu následujících měsíců příliš nemění, až během třetího a čtvrtého měsíce po výstupu z projektu je patrný mírný nárůst.

Poměr neaktivních osob se od doby výstupu z projektu a následujících šesti měsíců držel stabilně na přibližně 40 procentech. Spadají sem osoby v procesu vzdělávání, či osoby na rodičovské dovolené, vzhledem k poměru těchto osob u dat z dotazníku nelze však příliš předpokládat, že by tyto osoby tvořily markantní část skupiny neaktivních na trhu práce.

Poměr osob nezaměstnaných se do třetího měsíce od výstupu z projektu držel stabilně na přibližně 30 procentech, ve třetím měsíci tato hodnota klesá a drží se v průměru na 25 procentech.

GRAF 22

Ekonomická aktivita podpořených osob 6 měsíců po výstupu z projektu

N= 175

Zdroj: IS ESF 2014+

6.2.1 Osoby zaměstnané či OSVČ

Dále respondenti zodpovídali otázku, zda je náplň nové práce podobná tomu, co dělali během zahraniční stáže – **pouze přibližně třetina účastníků pokračuje v obdobném pracovním zaměření**. Tento fakt však odpovídá zjištění z dat po návratu ze zahraniční stáže, kdy se velká část účastníků jasně vyjádřila, že obor stáže není něco, co by chtěli vykonávat i do budoucna.

Při testování rozložení odpovědí dle pohlaví se rozdíly prokázaly jako signifikantní¹⁰ – více jak polovina žen odpověděla, že rozhodně nepracuje v oboru zahraniční stáže, u mužů to bylo 29 procent. V rámci dichotomického rozdělení (pracovali či nepracovali v daném oboru) však tyto rozdíly již nejsou příliš markantní – celkově 68 procent žen nepracovalo v podobném oboru zahraniční stáže, u mužů to pak bylo celkově 59 procent.

Také dle věku lze pozorovat výrazné rozdíly v odpovědích – **mladé osoby ve věku 15 až 19 si spíše nacházely zaměstnání v oboru výkonu zahraniční stáže** (dohromady 60 procent mělo práci se stejnou či podobnou pracovní náplní). U osob ve věku 25 až 29 bylo toto zastoupení 39 procent. **Naopak osoby ve věku 20 až 24 let měly tendence hledat jiné zaměření, pouze 24 procent osob setrvalo v daném oboru.**

¹⁰ χ^2 : p-hodnota= 0,039

TABULKA 9

Setrvání v oboru zahraniční stáže i v novém zaměstnání

	Počet odpovědí	Poměr odpovědí
Určitě ano	10	11,6 %
Spíše ano	22	25,6 %
Spíše ne	22	25,6 %
Určitě ne	32	37,2 %

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Víc jak polovina pracujících respondentů měla práci na hlavní pracovní poměr a více než čtvrtina měla při výstupu z projektu smlouvu na dobu neurčitou, necelá třetina pracovala na DPP či DPČ, 13 procent pracovalo bez smlouvy (práce na černo) a 2 procenta jako OSVČ. Statisticky významné rozdíly¹¹ jsou patrné u rozdělení dle věku – práci bez smlouvy mělo 35 procent pracujících osob ve věku 15 až 19 let a 40 procent pracovalo na DPP či DPČ. Naopak zaměstnání na hlavní pracovní poměr měly dvě třetiny osob ve věku 25 až 29 let. U osob ve věku 20 až 24 let převládalo také zaměstnání na HPP (62 procent) a práce formou DPP či DPČ (35 procent).

TABULKA 10

Typ zaměstnání podpořených osob

	Počet odpovědí	Poměr odpovědí
Zaměstnání na HPP	48	56 %
Brigáda (DPP, DPČ)	25	29 %
Práce bez smlouvy	11	13 %
Mám živnost, podnikám (OSVČ)	2	2 %

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Více než čtvrtina (konkrétně 27 procent) mělo při výstupu z projektu příjem do 15 tisíc měsíčně, 7 procent osob mělo příjem vyšší jak 30 000 Kč měsíčně. Rozmezí mezi 15 až 30 tisíci Kč má tak 37 procent respondentů, odpovídat nechtělo 23 procent. U pohlaví ani věku účastníků se neprokázaly žádné statisticky významné rozdíly v příjmu.

TABULKA 10

Výše měsíčního příjmu

	Počet odpovědí	Poměr odpovědí
5 001 – 10 000 Kč měsíčně	13	15 %
10 001 – 15 000 Kč měsíčně	10	12 %
15 001 – 20 000 Kč měsíčně	15	17 %
20 001 – 25 000 Kč měsíčně	11	13 %

¹¹ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,002

25 001 – 30 000 Kč měsíčně	6	7 %
Více než 30 001 Kč měsíčně	6	7 %
Nechci odpovídat	20	23 %

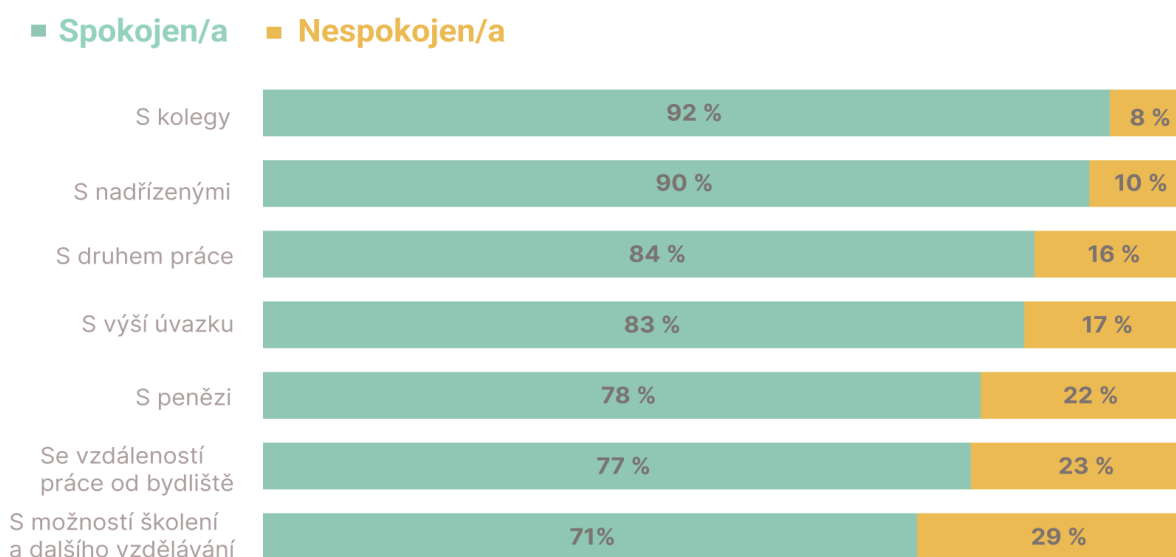
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

V rámci hodnocení jednotlivých aspektů zaměstnání respondenti vyjádřili nejvyšší celkovou míru spokojenosti se svými kolegy (92 procent), nadřízenými (90 procent) a druhem práce (pracovním zaměřením) – 84 procent. S výší úvazku bylo spokojeno 83 procent – celkově pracovalo 10 procent osob méně než 20 hodin týdně a 44 procent pracovalo 40 nebo více hodin týdně.

Se vzdáleností práce od bydliště bylo celkově spokojeno 77 procent respondentů. V rámci otázky zaměřené na dobu cesty do práce odpovědělo 44 procent osob, že jim tato cesta trvá půl hodiny až jednu hodinu a 42 procent odpovědělo, že jim cesta trvá méně než půl hodiny.

GRAF 23

Spokojenost s jednotlivými aspekty zaměstnání

N= 86

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Tři čtvrtiny účastníků věří, že jim zahraniční stáž napomohla v získání práce a polovina účastníků uvedla, že si myslí, že stálé zaměstnání získali právě díky absolvování stáže. Ani zde se neprokázaly statisticky signifikantní rozdíly v závislosti na věku či pohlaví.

6.2.2 Osoby aktivně hledající zaměstnání

Pro osoby aktivně hledající zaměstnání byly nejdůležitějším aspektem výběru nového pracovního místa peníze – tuto možnost vybralo 79 procent všech respondentů. Dále pak pracovní náplň a dopravní dostupnost.

TABULKA 11

Nejdůležitější aspekty při hledání nové práce

	Počet odpovědí	Poměr odpovědí
Peníze	27	79 %
Druh práce (co byste chtěli dělat)	23	68 %
Jak snadno se dostanu z domova do práce (dopravní dostupnost)	18	53 %
Kolik hodin bych trávil/a v práci	12	35 %
Kolegové a nadřízení	9	26 %
Kolik bych toho musel/a během pracovní doby stihnout	2	6 %

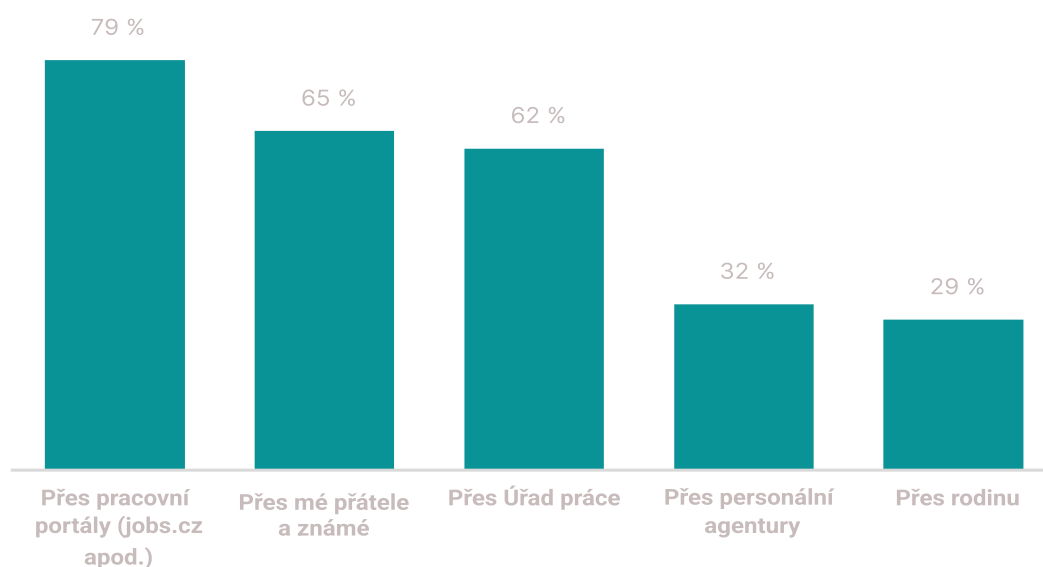
N= 34 (respondenti mohli vybrat více možností)

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Respondenti dále odpovídali na otázku, jakými všemi způsoby hledali v době výstupu z projektu práci. Více než tři čtvrtiny využívaly pracovní portály, druhým nejčastějším způsobem bylo hledání pracovních příležitostí přes známé a přátele (65 procent) či přes Úřad práce (62 procent). Třetina účastníků využívala také personální agentury a 29 procent respondentů hledalo práci přes rodinné příslušníky.

Respondenti také měli uvést, zda po návratu ze zahraniční stáže odmítli nějakou pracovní nabídku. Z důvodu nevhodnému pracovnímu úvazku či pracovní době, nutnosti dojíždění či nedostatečnému finančnímu ohodnocení odmítlo práci osm respondentů.

GRAF 24

Způsoby hledání práce

N= 34 (respondenti mohli vybrat více možností)

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Nezaměstnaným osobám hledajícím aktivně práci i osobám neaktivním (práci neměly a nehledaly) byla položena otázka, jaké překážky jim dle jejich názoru brání v úspěšné integraci na trh práce. Stejná otázka byla respondentům položena i v rámci dotazníku při vstupu do projektu a po návratu ze zahraniční stáže. Kromě drobných změn v podílu odpovědí označovaly podpořené osoby stále obdobné bariéry napříč všemi fázemi projektu.

Velká část podpořených osob **vnímá jako překážky pro vstup na trh práce absenci požadovaných dovedností, nedostatečné vzdělání či kvalifikaci, nedostatek pracovních zkušeností, nedostatek vhodných pracovních příležitostí v blízkosti bydliště podpořených osob či nedostatečnou znalost cizího jazyka.**

Naopak pouze malá část respondentů jako potenciální bariéry označila strach ze ztráty příspěvků od státu, nutnost pečovat o dítě či jiného člena rodiny či nesouhlas rodiny, partnera/ky či přátel s nalezením práce.

TABULKA 12

Bariéry pro vstup na trh práce při výstupu z projektu

	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Nemám požadované dovednosti, vzdělání nebo kvalifikaci	24	62 %
Nemám dostatek pracovních zkušeností	21	54 %
V blízkosti bydliště pro mě není dostatek vhodných pracovních příležitostí	20	51 %
Nemám dostatečnou znalost cizího jazyka	18	46 %
Studium pro mě bylo vždy velmi obtížné	17	44 %
Nemám jasno, co chci dělat za práci nebo studovat	17	44 %
Nemám dostatek sebevědomí	15	38 %
Setkávám se s předsudky či diskriminací (kvůli původu, pohlaví, zdravotnímu postižení, věku, zápisu v trestním rejstříku apod	11	28 %
Můj zdravotní stav mi komplikuje najít si práci	9	23 %
Nechci přijít o volnost a flexibilitu, kterou v současnosti mám	9	23 %
Nástup do zaměstnání je pro mě finančně náročný, např. náklady na dopravu, oblečení do práce apod.	8	21 %
I když budu pracovat, má finanční situace se nezlepší.	8	21 %
Obávám se, že přijdu o příspěvky od státu	5	13 %
Lidé v mém okolí (rodiče, partner nebo přátelé) nechtějí, abych pracoval/a	4	10 %
Musím pečovat o dítě nebo jiného člena rodiny	2	5 %

N= 39 (respondenti mohli vybrat více možností)
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Absence požadovaných dovedností, vzdělání či kvalifikace je nejen nejčastěji označovaná bariéra, respondenti ji také označili jako největší bariéru pro vstup na trh práce ¹². Jako druhá největší bariéra byl zvolen zdravotní stav, který účastníkům komplikuje hledání práce. Dále se umístil nedostatek vhodných pracovních příležitostí v blízkosti bydliště, nerozhodnost v oboru výkonu práce či vzdělávání, nedostatek pracovních zkušeností či nedostatek sebevědomí.

TABULKA 13

Největší bariéry pro vstup na trh práce při výstupu z projektu

	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Nemám požadované dovednosti, vzdělání nebo kvalifikaci	9	23 %
Můj zdravotní stav mi komplikuje najít si práci	6	15 %
V blízkosti bydliště pro mě není dostatek vhodných pracovních příležitostí	5	13 %
Nemám jasno, co chci dělat za práci nebo studovat	5	13 %
Nemám dostatek pracovních zkušeností	4	10 %
Nemám dostatek sebevědomí	3	8 %

N= 39

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

6.3 Změny v motivaci a sebehodnocení

Podpořené osoby měly ve všech třech dotaznících vyjádřit míru souhlasu s jednotlivými výroky, které se zaměřovaly na sebevnímání účastníků. Tabulka níže zobrazuje výsledky za podpořené osoby, které prošly všemi třemi fázemi projektu a vyplnily všechny tři dotazníky, které bylo následně možné propojit skrze identifikační kód, který byl unikátní pro každou osobu vstupující do projektu.

U třech výroku došlo na hladině významnosti 5 % ke statisticky významnému posunu mezi odpověďmi při vstupu a při výstupu z projektu. U výroku „*Jsem schopný/á nalézt si práci bez pomoci známých*“ je vidět nárůst v odpovědích u možnosti „rozhodně souhlasím“ z 41 procent na 49 procent a lehký pokles u nesouhlasných odpovědí¹³. U výroku „*Jsem schopný/á samostatně řešit každodenní běžné problémy*“ je vidět nárůst odpovědí „rozhodně souhlasím“ o 11 p.b.¹⁴ Nejvýraznější změna je patrná u výroku „*Myslím, že u sebe mám být na co hrdý/á*“¹⁵. Je zde vidět poměrně výrazný pokles u nesouhlasných odpovědí mezi prvním a třetím dotazníkem, společně s výrazným zastoupením odpovědi „rozhodně souhlasím“, a to o 12 p.b. (z 34 procent na 46). U posunu v rámci tohoto výroku můžeme předpokládat zvýšené sebevědomí podpořených osob díky absolvované zahraniční stáži.

¹² Přesné znění otázky: Která z těchto překážek je pro Vás největší? Vyberte prosím, pouze jednu možnost.

¹³ Test marginální homogenity: p-hodnota= 0,033

¹⁴ Test marginální homogenity: p-hodnota= 0,022

¹⁵ Test marginální homogenity: p-hodnota= 0,014

Obecně však převládalo kladné sebehodnocení u všech výroků, a to jak při výstupu z výstupu, tak ale již při vstupu do projektu. Vysvětlením zde může být, že osoby bez předchozích pracovních zkušeností při vstupu do projektu nedokážou reálně reflektovat své vlastní limity.

V závislosti na věku respondenta se liší rozložení odpovědí u jednoho výroku, a to „*Jsem schopný nalézt si práci bez pomoci známých*“¹⁶. **Obecně lze tvrdit, že se zvyšujícím se věkem klesá míra přesvědčení o pravdivosti výroku** – polovina osob do 19 let rozhodně souhlasila a jedna třetina procent spíše souhlasila, že jsou schopni nalézt si práci bez pomoci známých. U osob ve věku 25 až 29 let byla míra absolutního souhlasu 32 procent, spíše ne uvedlo 12 procent a rozhodně ne 9 procent. Osoby ve věku 30 let do této části vstupují v zastoupení pouze tří osob, dvě odpověděly že rozhodně souhlasí a jedna že rozhodně nesouhlasí. V závislosti na pohlaví respondenta se rozložení odpovědí u jednotlivých výroků statisticky neliší.

TABULKA 14

Přehled sebehodnocení podpořených osob

		Vstup	Návrat	Výstup
Jsem schopný/á najít si práci bez pomoci známých	Rozhodně souhlasím	41 %	38 %	49 %
	Spíše souhlasím	38 %	46 %	37 %
	Spíše nesouhlasím	15 %	11 %	12 %
	Rozhodně nesouhlasím	5 %	4 %	3 %
Jsem schopný/á samostatně řešit každodenní běžné problémy	Rozhodně souhlasím	41 %	47 %	52 %
	Spíše souhlasím	45 %	45 %	38 %
	Spíše nesouhlasím	12 %	7 %	10 %
	Rozhodně nesouhlasím	3 %	1 %	0 %
Jsem spokojený/á s tím, jak trávím svůj volný čas	Rozhodně souhlasím	46 %	45 %	46 %
	Spíše souhlasím	27 %	42 %	40 %
	Spíše nesouhlasím	22 %	12 %	11 %
	Rozhodně nesouhlasím	6 %	2 %	3 %
Jsem schopný/á stejně jako většina ostatních lidí	Rozhodně souhlasím	46 %	49 %	53 %
	Spíše souhlasím	40 %	41 %	36 %
	Spíše nesouhlasím	10 %	6 %	9 %
	Rozhodně nesouhlasím	4 %	4 %	2 %
Myslím, že jsem pro své okolí a společnost užitečný/á	Rozhodně souhlasím	36 %	46 %	36 %
	Spíše souhlasím	42 %	39 %	51 %
	Spíše nesouhlasím	17 %	13 %	11 %
	Rozhodně nesouhlasím	5 %	3 %	2 %
Myslím, že u sebe mám být na co hrdý/á	Rozhodně souhlasím	34 %	47 %	46 %
	Spíše souhlasím	40 %	39 %	38 %
	Spíše nesouhlasím	19 %	10 %	10 %
	Rozhodně nesouhlasím	7 %	4 %	5 %

N= 112

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

¹⁶ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,03

Respondenti měli taktéž zodpovídat ve všech třech dotaznících, co je pro ně motivací najít si práci¹⁷. Dle dat ze všech tří dotazníků je u největšího podílu respondentů zastoupen **důvod zajištění živobytí (sobě či/a rodině), pocit užitečnosti či vytváření si úspor**.

Při testování rozložení odpovědí z třetího dotazníku u jednotlivých výroků v závislosti na pohlaví se prokázaly statisticky významné rozdíly¹⁸ u výroku „Ostatní mě vnímají lépe“. **Dle dat je pro ženy důležitější vnímání jejich osoby okolím** (49 procent souhlasí s výrokem), u mužů byla souhlasná odpověď zastoupena u 30 procent.

U výroku, že se podpořené osoby cítí užitečně, se prokázaly statisticky významné rozdíly u rozložení odpovědí v závislosti na věku¹⁹. **Míra souhlasu s pocitem užitečnosti v souvislosti s vykonáváním práce roste spolu s věkem** (u osob ve věku do 19 let byla míra souhlasu 32 procent, u dalších kategorií míra rostla až k 63 procentům). Obdobně tomu tak je u výroku „Vytvářím si úspory a zázemí“²⁰, kdy lze z dat opět vyčíst, že **úspory a zázemí jsou důležitým aspektem pro starší účastníky**, či u výroku „Ostatní mě vnímají lépe“, kde opět **roste relevance vnímání jejich osoby okolím spolu s věkem**.

TABULKA 15
Přehled důvodů, proč pracovat

	Vstup	Návrat	Výstup
Zajišťuji živobytí sobě/rodině	82 %	73 %	79 %
Jsem finančně nezávislý/á	58 %	61 %	68 %
Cítím se užitečně	54 %	44 %	50 %
Vytvářím si úspory a zázemí	54 %	44 %	47 %
Mám co dělat	51 %	41 %	48 %
Mohu se potkávat s dalšími lidmi	50 %	42 %	41 %
Ostatní mě vnímají lépe	38 %	31 %	38 %
Zlepšuji své okolí a společnost	22 %	29 %	23 %

N= 111
Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

6.4 Přínosy projektu pro cílovou skupinu

Většina účastníků projektu vnímá velkou škálu pozitivních dopadů účasti v projektu a vyjetí na zahraniční stáž. Každý účastník vnímá zlepšení ve vícero oblastech. Z dat z výstupního dotazníku lze usoudit, že pro téměř každého účastníka znamená účast v projektu zvýšení znalostí a dovedností, spolu se získáním pracovní praxe. Dále díky projektu a primárně zahraniční stáži si účastníci vyzkoušeli, že vládnu běžnou pracovní rutinu, zvýšili si celkové sebevědomí a naučili se lépe pracovat v týmu. Pro tři čtvrtiny znamenala účast v projektu také větší zapojení do společnosti.

¹⁷ Přesné znění otázky: Co jsou pro Vás důvody, proč pracovat? Vyberte vše, co platí.

¹⁸ χ^2 : p-hodnota= 0,04

¹⁹ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,015

²⁰ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,023

V závislosti na pohlaví ani na věku respondenta se rozložení odpovědí u jednotlivých výroků statisticky neliší.

TABULKA 16

Přínosy účasti v projektu

	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Díky projektu jsem si zvýšil/a své znalosti a dovednosti (včetně kvalifikace)	120	92 %
Díky projektu jsem získal/a pracovní praxi	116	89 %
Díky projektu jsem si vyzkoušel, jak to v práci chodí a že zvládnou běžnou pracovní rutinu	115	88 %
Díky projektu jsem si zvýšil/a celkové sebevědomí	114	87 %
Díky projektu jsem se naučil/a lépe hledat práci (naučil/a jsem se, jak se prezentovat, jak hledat práci na internetu, jak napsat životopis, atd..)	110	84 %
Díky projektu jsem se naučil/a lépe pracovat v týmu	107	82 %
Díky projektu vím, že se o sebe dokážu postarat	107	82 %
Díky projektu jsem se více zapojil/a do společnosti	98	75 %

N= 133

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Jedna z otázek směřovala také k dalším změnám, ke kterým u účastníků po příjezdu ze stáže došlo. Více než polovina dotazovaných změnila celkově svůj přístup k životu. **S tím mohou úzce souviset například změny každodenních návyků (u 39 procent respondentů) či změna okruhu lidí, se kterými se stýkají (38 procent respondentů).** Třetina klientů se po návratu ze stáže přestěhovala a téměř třetina se začala příležitostně vzdělávat. Další významnou změnou bylo nalezení partnera/ky, což v dotazníku uvedla více než pětina respondentů. Podobný poměr respondentů naopak nepocítil žádnou změnu.

Hodný pozornosti je také fakt, že **23 procent respondentů se po návratu ze stáže rozhodlo, že se chtějí vrátit zpět do zahraničí.** V otevřených odpovědích pak respondenti zmiňují především zvýšení sebevědomí v pracovním životě.

„Našla jsem se v oboru, ve kterém jsem dřív nevěřila, že bych jej mohla zvládnout.“

Statisticky významné rozdíly u rozložení odpovědí v závislosti na věku²¹ se prokázaly u změny každodenních návyků. **Změny v návycích nastávaly výrazně častěji u starších osob, pro osoby do 19 let se v jejich každodenních návycích nic zásadního nezměnilo.**

²¹ Fisherův exaktní test: p-hodnota= 0,012

Ženy ve větší míře tíhly k přehodnocení dosavadního přístupu a stylu života – více jak tři čtvrtiny žen změnilo díky účasti v projektu svůj přístup k životu, u mužů to byla polovina respondentů. Tyto rozdíly v rozložení odpovědí jsou staticky významné²².

TABULKA 17

Co dalšího se u podpořených změnilo od příjezdu ze zahraniční stáže

	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Změnil/a jsem svůj přístup k životu	75	54 %
Změnil/a jsem své každodenní návyky	54	39 %
Změnil/a jsem okruh lidí, se kterými se stýkám	53	38 %
Přestěhoval/a jsem se	45	33 %
Příležitostně se vzdělávám (začal/a jsem navštěvovat kurz, učím se cizí jazyk aj)	43	31 %
Rozhodl/a jsem se, že se vrátím do zahraničí	32	23 %
Našel/našla jsem si partnerku/partnera	29	21 %
Nic se nezměnilo	19	14 %
Změnilo se něco jiného	7	5 %

N= 138

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

Navazující otázka se týkala subjektivní hierarchizace těchto změn, konkrétně toho, jakou z nich považují za nejdůležitější. Pro nejvyšší počet (35 procent) respondentů byla **nejzásadnější změna přístupu k životu**. 15 procent dotazovaných za nejdůležitější změnu považuje přestěhování se. Rozhodnutí vrátit se do zahraničí akcentuje přibližně desetina respondentů, stejně jako změnu každodenních návyků či nalezení partnera/ky. Přibližně osm procent respondentů považuje za nejdůležitější změnu příležitostné vzdělávání. Pro stejný podíl účastníků je pak nejdůležitější změna okruhu lidí, se kterými se stýkají.

²² χ^2 : p-hodnota= 0,018

TABULKA 18

Nejdůležitější změny od příjezdu ze zahraniční stáže

	Počet odpovědí	Podíl odpovědí
Změnil/a jsem svůj přístup k životu	41	35 %
Přestěhoval/a jsem se	18	15 %
Rozhodl/a jsem se, že se vrátím do zahraničí	14	12 %
Změnil/a jsem své každodenní návyky	12	10 %
Našel/našla jsem si partnerku/partnera	11	9 %
Příležitostně se vzdělávám (začal/a jsem navštěvovat kurz, učím se cizí jazyk aj.)	10	8 %
Změnil/a jsem okruh lidí, se kterými se stýkám	9	8 %
Něco jiného, co se změnilo	4	3 %

N= 119

Zdroj: Dotazníkové šetření, MPSV

6.5 Procesní problémy ze strany podpořených projektů

Součástí evaluace projektů podpořených ve výzvě Mezinárodní mobilita a sociální začleňování znevýhodněné mládeže byl Dotazník do Závěrečné zprávy o realizaci, ve kterém měli samotní realizátoři projektů mimo jiné identifikovat problematické části přípravy a realizace projektu, faktory bránící dosažení vyšších přínosů projektu či hodnotit způsoby své práce s cílovou skupinou. Takto získaná data byla doplněna o kvalitativní studii postavenou na 12 hloubkových rozhovorech se členy realizačních týmů.

Z dotazníku, který je vyplněn všemi podpořenými projekty, vyplynulo, že **nejproblematictější částí přípravy a realizace pobytu byl nábor účastníků projektu**. Další problematickou oblastí byla praktická realizace věcných projektových aktivit a realizace veřejné zakázky. V rámci doplňujících komentářů se realizátoři zmiňovali v kontextu nábory účastníků o vlivu **pandemie covid-19, která zkomplikovala průběh projektů**. U některých projektů **působila opatření spojená s pandemií Covid-19 v období nábory, což často znamenalo ztížení rekrutace účastníků do projektu a jejich následné udržení a motivování**.

Opatření spjatá s pandemií Covid-19 měla také **silný vliv na praktickou realizaci věcných projektových aktivit**. **Některé projekty musely z těchto důvodů posunovat termíny zahraničních stáží, měnit destinace stáží či dokonce předčasně ukončit stáž**. V některých případech tak účastníci projektu strávili v zahraničí pouze několik dnů. Současně restriktce také ztížily hledání práce pro účastníky projektu. Některé projekty se vedle problémů souvisejících s pandemií Covid-19 musely kvůli cílové destinaci stáže potýkat s problémy spojenými s Brexitem.

Co se týče faktorů bránících dosažení vyšších přínosů projektu, tak nejčastěji se realizátoři shodli na limitujícím nastavení výzvy OPZ (29,4 %). Nejčastěji kritizovaným aspektem nastavení výzvy bylo nastavení cílové skupiny. Dle nich byla cílová skupina vymezena příliš úzce, což mělo opět za následek problematický nábor účastníků. **Někteří realizátoři by také**

ocenili zahrnutí práce s rodinou klienta. Ve spojitosti s nastavováním výzev by realizátoři také ocenili menší administrativní zatížení.

Obdobné závěry vyplývají i z výsledků kvalitativní studie, ve které realizátoři identifikovali nábor jako kritickou část projektu (Kvalitativní šetření, 2023: 84). Dle realizátorů, nábor účastníků je náročnou fází i za normálních podmínek, takže komplikace v podobě covidové krize byla významnou potíží, která měla za následek prodlužování náborové etapy, které dále negativně ovlivňovalo harmonogram, rozpočet i motivaci účastníků. Dalším častým problémem náborové fáze projektů byla **nízká motivace potenciálních účastníků**. Přestože realizátoři očekávali, že bude nutné oslovovat vysoký počet potenciálních zájemců pro naplnění alespoň minimálního počtu podpořených osob, tak se jednalo o mnohem vyšší počty, než realizátorské týmy očekávali (Kvalitativní šetření, 2023: 29). Obdobné potíže dle realizátorů přetrvávaly i do pozdějších fází **domluvy se zájemci, kteří často i přes deklarovaný zájem přestali s týmem komunikovat**.

V rámci náborové části realizátoři také **narazili na komplikovanou spolupráci s úřady práce**. Hlavním problémem byla **neefektivní koordinace projektů, jelikož ve stejném období těchto projektů ÚP ČR organizoval své vlastní aktivity pro obdobnou cílovou skupinu**.

Co se týče přípravné fáze, tak z výpovědí realizátorů se dá konstatovat, že byla zvládnutelnější než fáze náborová. **Problémovým aspektem byla jazyková výuka, která v podstatě sloužila jako síť pro účastníky, kteří se skutečně zúčastní stáže**. Z tohoto důvodu jsou realizátoři přesvědčeni, že rozhodující bylo vybrání kvalitního poskytovatele těchto služeb.

Samotnou zahraniční stáž hodnotí realizátoři za náročnější etapu celého projektu, protože se v ní u některých podpořených osob začala projevovat psychická nestabilita či další problémy. Dalším problémem bylo předčasné ukončování stáže, které občasné strhlo i další účastníky projektu.

Zásadním problémem následné fáze projektů byl propad motivace u podpořených osob. Dle realizátorů byl tento propad způsoben primárně propadnutí depresi z důvodu uvědomění si vlastního stavu a složitosti úkonů potřebných k překonání tohoto stavu. Ve značné části případů došlo k přetrhání kontaktu s projektem ze strany účastníků, v některých případech se účastníci začali propadat do „starých kolejí“.

„(...) je problematický, jak je udržet trošku u toho, aby absolvovali nějaký ty další aktivity, aby vůbec chtěli. Protože se stane, že se vlastně vrátí z té stáže a v ten moment se „snaží“ jakoby zaplout zpátky do toho režimu, který měli nebo znali (...). Ta motivace je klesající, to je tam přítomný hodně (...) jestli jsme v rámci toho projektu dokázali ty lidi přesvědčit a motivovat k těm aktivitám, aby neztratili ten drive (...)“

citace: realizátor/ka: str. 33

„(...) začínají upadat do toho svého stereotypu. Ono se to opravdu děje.“

citace: realizátor/ka: str. 33

Také respondenti měli shrnout dopad situace Covid-19 v jednotlivých fázích projektu. Úvodní fáze u později zahájených projektů byla ovlivněna především přechodem na online podobu jazykových kurzů. V několika případech byly kurzy dokonce přerušeny či proběhly ve zkrácené podobě. U pěti případů došlo k odložení samotného odjezdu na stáž. V jednotkách případů byla jako problém identifikována vakcinace, nicméně bez bližšího upřesnění. Další zmínky respondentů se týkaly obecných omezení souvisejících s pandemií, jako je například nošení roušek.

Více než třetina dotazovaných nezaznamenala během zahraniční stáže žádné problémy související s pandemií covidu-19. Jedenáct respondentů zmínilo dřívější ukončení stáže, další tři pak uvedli, že po předčasném odjezdu se po několika týdnech na stáž opět vrátili a dokončili ji. Čtyři respondenti zmínili psychické dopady situace. Ostatní respondenti uváděli především běžná omezení souvisejících s pandemií, jako je například nošení roušek či testování.

Více než polovina respondentů nepociťovala při projektových aktivitách po návratu ze stáže žádné problémy spojené s pandemií Covid-19. Pět dotazovaných uvedlo jako problém po-příjezdovou karanténu, 10 respondentů uvádělo komplikace ohledně možnosti scházet se pouze v malých skupinkách, často jen individuálně s pracovníky projektu. U tří respondentů pak došlo k úplnému zrušení navazujících aktivit po stáži. Jednotky dotazovaných zmínily běžná omezení souvisejících s pandemií, jako je například nošení roušek či testování.